

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Utvärdering projekt Iter

Slutrapport

Projekt Iter syftar till att etablera en unik metod, med Europeisk volontär service som central process, för att jobba med unga i utanförskap så att de slussas in i samhället till jobb eller utbildning

Swedegroup

JUNGMANSGATAN 33A, 413 11 GÖTEBORG

TEL: 031-704 85 60, 0706-27 51 91

Innehåll

1. SAMMANFATTNING	3
2. PROJEKTETS KONTEXT OCH BAKGRUND.....	3
3. OM DENNA UTVÄRDERING	4
4. INTRESSENTANALYS	5
5. PROBLEMANALYS/SITUATIONSANALYS	6
6. AKTIVITETER/METODER	8
7. MÅLSÄTTNINGAR, INDIKATORER, RESULTAT	16
8. RESURSER, ORGANISATION	19
9. RISKANALYS	20
10. FÖRUTSÄTTNINGAR.....	23
11. ÖVERGRIPANDE UTVÄRDERING.....	23
11.1 ÖVERGRIPANDE	23
11.2 GENERELLA UTVÄRDERINGSDIMENSIONER	24
11.3 PROJEKTARBETETS RELEVANS AVSEENDE ATT FÅ UNGA I SYSSELSÄTTNING.....	24
11.4 PRAKTISKA RESULTAT/SUBSTANTIELL EFFEKTIVITET	25
11.5 KOSTNADSEFFEKTIVITET	25
11.6 PÅVERKAN.....	27
11.7 HÅLLBARHET.....	29

1. SAMMANFATTNING

En entusiastisk projektgrupp har tillsammans med engagerade intressenter genomfört ett projekt kring mobilisering av ungdomar i utanförskap, med syfte att lära sig hur man på bästa sätt kan förbättra situationen för individen.

Deltagarna har efter noggranna förberedelser genomfört en EVS (Europeisk Volontär Service) under några månader i ett europeiskt land, de har fått ökad tilltro till sig själva, kunskap och kompetens för att komma vidare till sysselsättning. Projekt Iter har, med volontärarbete som central process, etablerat en i Sverige unik metod för att jobba med unga i utanförskap. Goda effekter har uppnåtts med de som deltagit i projektet. 82 % av deltagarna, 18 av 22, har gått vidare till jobb eller studier, 6 månader efter fullföljd volontärtjänst/planeringsresa. Ett resultat som placerar Iter bland de bästa ungdomsprojekten i Sverige.

Projektet Iters arbetsmetoder tas tillvara, f o m januari 2013 drivs projektet med egna medel vidare av projektägaren. Deltagarna, samarbetsparterna och projektägaren är nöjda. Vi bedömer därför att projektet har varit klart framgångsrikt och svarat upp mot de flesta förväntningar och bör därmed kunna etableras som ett nytt verktyg för att bryta ungas utanförskap.

Ungdomsstyrelsen har nominerat Iter till EU-priset ”Youth outstanding project”. Syftet är att lyfta fram goda exempel. Varje EU-land nominerar en kandidat, och Iter är Sveriges representant. Vinnaren får åka till Bryssel under Europeiska Ungdomsveckan den 26 maj – 2 juni 2013.

Projektägaren vill verka för att utländska volontärer kan tas emot av verksamheter knutna till olika organisationer i Göteborg. På så sätt skulle långsiktiga utbytessamarbeten med utländska volontärorganisationer kunna etableras, ”erfarna Iter-volontärer” skulle då också kunna engageras i detta arbete.

2. PROJEKTETS KONTEXT OCH BAKGRUND

Allmänt

Svenska ESF-rådet (ESF) hanterar Europeiska socialfondens program i Sverige 2007-2013, programmets övergripande vision är ”arbete och nya möjligheter för alla”. Sverige delas upp i 8 s k NUTS regioner varav Västra Götaland och Halland är en. Varje NUTS region tar fram ett regionalt program för genomförande i det egna området. I linje med att det nationella och regionala programmet beviljades, i början av 2011, projekt Iter (av ordet vägen på latin) till Göteborgs Stad, Social resursförvaltning - Enheten för Nya insatser för unga i riskzon.

Syftet med projektet är att motivera och stärka unga utan jobb eller utbildning till att åka på EVS (Europeisk Volontär Service, som innebär volontärarbete 2 veckor till 12 månader hos en lämplig volontärorganisation någonstans i Europa) Genom en förberedelsefas och en uppföljningsfas skall projektet ge ungdomar som är behov av extra stöd motivation, kunskap

och den uppbackning de behöver för att genomföra EVS. Syftet är vidare att förberedelse- och uppföljningsfasen skall leda till att deltagarna genomför en EVS, får en ökad tilltro till sig själva samt kunskap och kompetens för att komma vidare till arbete eller studier.

Projekttid

110201–121231

3. OM DENNA UTVÄRDERING

Lärande utvärdering

Utvärderingen är processinriktad och lärande och fungerar som stöd till det pågående projektet, den är fristående och utgår från egen faktainsamling samt från projektets egen-utvärdering.

En poäng med lärande utvärdering är att projektdeltagarnas omedelbara erfarenheter i och i anknytning till projekten, som inte alltid förutsetts som centrala i projektplaneringen, bättre kan tillvaratas och prövas. På detta sätt kan innovativa aspekter beaktas och tillvaratas, och i många fall direkt återförs till att förändra projektstrukturen.

ESF pekar i sin handledning för uppföljning och utvärdering inom Socialfonden på vad som kännetecknar en lärande utvärdering:

- Utvärderaren är med från början i projektet
- Den har ett syfte att studera metoder, process och resultat, samt att värdera dessa delar i förhållande till projekttiden och Socialfondsprogrammets intentioner.
- Ett kritiskt förhållningssätt, men också konstruktivt
- Den ger kontinuerligt snabb återföring till berörda på olika nivåer i projektorganisationen för ett gemensamt lärande och möjlighet att styra projektet rätt och utveckla det löpande.
- Att olika metoder och former för gemensamt lärande kan användas.

Swedegroup följer ESF:s intentioner och använder en metod som anpassas till förutsättningarna i varje projekt och som tar sin utgångspunkt i LFA-metoden (en nationellt/internationellt välkänd metod för projektstyrning).

Disposition

Denna rapport disposition är upplagd så att i de inledande kapitlen redovisas projektets bakgrund, intressenter och i kapitel 5 vilka problem som man avser att lösa. I kapitel 6 redogörs för den metod som använts och i 7 vilka resultat som levererats. I kapitel 8-10 går vi igenom resurser, risker och förutsättningar och i kapitel 11 kommer vi slutligen in på våra egna slutsatser och rekommendationer för verksamhet efter projektets avslut.

Aktiviteter

Sedan starten av utvärderingen i oktober 2011 har följande aktiviteter genomförts:

- deltagande i referensgruppsmöten

- genomgång och intervjuer med projektledare samt projektmedarbetare
- intervjuer med deltagare
- intervjuer med projektpersonal
- observatör vid handledning
- intervjuer med remitterter, vanligen socialsekreterare men också coacher i samverkande organisationer t ex KRIS.
- deltagande i internationell konferens med samverkansparter
- inläsning av ansökningshandlingar, mötesprotokoll och andra relevanta dokument
- deltagande vid möte med EU/kommunal-politiker

4. INTRESSENTANALYS

Intressenterna består i projektet av följande huvudgrupper:

A. Målgrupp – deltagare

30-40 unga mellan 18-24 år som varken arbetar eller studerar eller har någon känd sysselsättning. Unga som försörjer sig via försörjningsstöd, aktivitetsstöd, sjukpenning, a-kassa och/eller föräldrar/närstående. Unga som befinner sig i situationer som försvårar för dem att få en effektiv tillgång till formell utbildning via det traditionella skolsystemet och från att komma in på arbetsmarknaden.

B. Projektägare/Genomförare

- Projektägare är Göteborgs stad, enheten Nya insatser för unga i riskzon

C. Finansiär/medfinansiär

- Projektets finansieras av Svenska ESF-rådet (40 %) och Göteborgs stad (60 %)
- Medfinansiärer var ursprungligen även Arbetsförmedlingen och socialtjänsten (medfinansiering från dessa finansiärer togs dock bort i ändringsbeslut den 15/6-2012 då utfallet från dessa finansiärer var marginellt)
- Ungdomsstyrelsen finansierar utlandsvistelsen för volontärerna via EU-programmet Ung och Aktiv i Europa (denna kostnad ligger dock utanför projektets budget)

D. Samarbetspartners

- KEKS (en samverkansorganisation där det ingår tjugotvå kommunala förvaltningar och ett ungdomskooperativ)
- Upp! - Ett frivilligt projekt för ungdomar i åldern 16-24 år (Projektet lades dock ner under 2012)
- Stadsdelsförvaltningarna Majorna-Linné, Askim-Frölunda-Högsbo och Angered
- Ung & trygg (ett strategiskt samarbete för ungdomar som löper stor risk att hamna i kriminalitet och annat utanförskap i samverkan med olika myndigheter som numera tillhör Social resursförvaltning)
- KRIS (Kriminellas Revansch I Samhället, är en ideell förening där personer med tidigare kriminalitet och/eller missbruk hjälper varandra tillbaka in i samhället)
- Studieförberedande centrum, Skyddsnetet
- Färnebo Folkhögskola

- Volontärorganisationer i Europa t ex Continuous Action, Estland, Everything is Possible, England och Solidarités Jeunesses, Frankrike

Vem har nytta av projektet?

Den huvudsakliga nyttan av projektet har:

- Deltagarna som får unika erfarenheter av volontärarbete, motivations/kompetenshöjning, praktik och därefter jobb eller fortsatta studier.
- Göteborgs stad som med relativt goda resurser kan pröva nya metoder för att arbeta med utsatta unga.

5. PROBLEMANALYS/SITUATIONSANALYS

Under denna rubrik analyseras de problem som projektet föresatt sig att avhjälpa eller minska.

Vilka problem har identifierats?

Projektbeskrivningen anger tydligt följande problemområde:

”Inom Göteborgs kommun, via det så kallade uppföljningsansvaret, har man identifierat en stor grupp ungdomar som inte genomför gymnasieutbildning. Dessa har heller ingen förankring eller naturlig ingång på arbetsmarknaden. Unga som inte gått klart skolan och aldrig har varit inne på arbetsmarknaden riskerar att hamna i ett permanent utanförskap”.

Vilka hinder har funnits? / Vilka orsaker har hindren?

Det har funnits olika hinder på för vägen att nå projektmålen, vi väljer att dela upp dem i följande kategorier:

- **Rekrytering**
Rekrytering av deltagare gick under projektets första 1,5 år relativt trögt. Vad detta har berott på kan ha olika orsaker men följande faktorer bedöms som centrala:
 - Svårigheter att nå ut med information till remittenter (socialtjänst, frivilligorganisationer) och till möjliga volontärer
 - Projektets process är relativt tidskrävande och åtagandet stort för deltagaren. Från informationsmöte till att man kan åka iväg kan det ta flera månader.
 - En del deltagare som tänker sig en snabbare process väljer kanske att aldrig starta.
 - Å andra sidan har det ibland gått väldigt snabbt från första kontakt till att den unge åker iväg på volontärstjänst. Det verkar dock ha fungerat även med en kortare förberedelsestid men då har det krävts mer uppföljande arbete.
 - Svårigheter att hitta och kvalitetssäkra mottagande organisationer (volontärorganisationer i utlandet) har bromsat rekryteringsprocessen.
 - Deltagarna har haft en tyngre problematik än man förutsett från början vilket lett till fler avhopp och längre handledningstider

Andra orsaker kan vara:

- Missbedömning i projektplaneringen innan projektstart vad gäller resursbehov av personal och ungdomskotakter.
- Brist på tid hos socialtjänsten och arbetsförmedling, de hinner inte sätta sig in i olika alternativ för klienterna. Rädsla för att prova nya metoder etc.

Under hösten 2012 ökade efterfrågan på volontärplatser rejält och mot slutet av året uppstod en mindre kö. Vår tolkning är att det tar tid att etablera en sådan här verksamhet och att bli känd i kretsen av remitterter. Det är ju också först i och med att de första volontärerna kommit hem som resultat och effekter har kunnat utvärderas.

- **Projektorganisationen**
Projektorganisationen arbetar från Sociala resursförvaltningens lokaler i Göteborg och är på så sätt relativt integrerad med den ordinarie verksamheten. Detta innebär både för och nackdelar. Den stora fördelen är att samordningen med den ordinarie verksamheten underlättas, det blir inte så lätt ett ”vi och de tänkande”. Projektet kan inte så lätt göra annat än de som utlovats i projektansökan. (i motsats till projekt som bor i egna lokaler utan större insyn). Kontrollen över projektet blir helt enkelt hårdare. Nackdelen kan vara att man lättare begränsar sig, något som vi dock inte noterat i Iter-projektet.
- **Mottagande organisationer**
Projektägaren hade inga upparbetade kanaler med utländska volontärorganisationer vid projektets start däremot fanns kontakter via samverkansgruppen. Att uppbeta och kvalitetssäkra kontakterna av mottagande organisationer i utlandet har tagit längre tid än planerat.

Eftersom samverkansparterna i utlandet varit nya så är kvalitetssäkring av mottagande organisationer viktiga. Vilka normer, seder och bruk förekommer i den mottagande organisationen, t ex syn på ledarskap, arbetstider eller bruk av alkohol. Vi noterar att i åtminstone en mottagande organisation har bruket av alkohol varit högre än vad som borde accepteras.

Vad är det som hindrar deltagarna från att själva undanröja hinder i utvecklingen?

Deltagarna har i allmänhet en relativt tung problematik med sig i ryggsäcken. Familjerelaterade problem, droger, kriminalitet. De har därför svårt att ta sig in på arbetsmarknad av egen kraft. Att jobba utomlands eller åka på volontärarbete är ett kraftfullt verktyg men finns inte på ”kartan” för de flesta i denna målgrupp. Kunskap och självförtroende blir således viktigt att bygga upp för att undanröja hinder.

Vilka konsekvenser har problemet?

Utanförskap, drogmissbruk, ohälsa medför stora ”kostnader” för individ och samhälle, inte bara ekonomiskt utan också socialt och kulturellt.

Har förutsättningar ändrats sen projektansökan skrevs?

Se kapitel 10.

6. AKTIVITETER/METODER

6.1 Projektets aktiviteter

Aktivitetsplanen är projektets ”Att-göra lista”. Aktiviteterna ska steg för steg ta oss mot fastställda visioner och mål.

Vi uppfattar att projektets aktiviteter är processinriktade och följer ett specifikt flöde (se metod nedan). Processens fokus är projektets målgrupp, (ungdomar mellan 18-24 år som varken arbetar eller studerar eller har någon känd sysselsättning).

Aktiviteterna redovisas kvantitativt i LFA matrisen, bilaga 1.

6.2 Metod

PROJEKT ITER
Vill du prova på något nytt och engagerande och samtidigt skapa ett större nätverk?
Jobba som volontär i Europa!

Arbetslös Uttråkad

Arbetslös
Anne Bystrom
Tel: 031 36 7 94 6 7
0702-43 8 7 7 7
Epost: anne.bystrom@socialresu.goteborg.se

Göteborgs Stad Socialresursförvaltning

Ungdomsbyrå
EU-programmet "Ung och Aktiv i Europa"

Göteborgs Stad Grafiska Gruppen 110117-2013-130 Foto: coloburhas.com Utskriftsmaterial

FIGUR 1 – ”FLYER” FRÅN ITER-PROJEKTET

6.2.1 Projektets metodbeskrivning

Rutiner för genomförande

1. Enskilt informationssamtal

Syftet är att den unge får ett individuellt informationsmöte om projektet för att ta ställning till sitt intresse av att delta i Iter. På informationsmötet presenteras vilka volontärsarbeten som erbjuds i Europa och att nätverksmöten med familj samt eventuellt med myndighetspersoner ingår i metoden. Det är viktigt att man förstår att projektet inte endast innebär en resa utomlands, utan att målet är att komma i sysselsättning väl tillbaka i Sverige. Målet är att den unge ska få så mycket information att han/hon kan ta ställning till fortsatt intresse. Målet är också att få en första uppfattning om individen och om han/hon tillhör projektets målgrupp.

2. Intervju och bedömning

Syftet är att lära känna personen och göra en bedömning kring lämplighet och möjlighet att delta i Iter. Målet är att besluta om den unge ska åka på volontärtjänst eller erbjudas en annan insats. Finns en socialsekreterare blir han eller hon involverad från start då dennes bedömning är av stor vikt. Iters kontaktperson gör en kartläggning kring bakgrund, familjsituation, eventuellt missbruk och kriminalitet, skolgång och boendesituation. Tillsammans med projektgrupp och handledare görs en bedömning kring kapacitet och lämplighet att genomföra projektet. Detta kompletteras med ett nätverksmöte där familj och eventuella myndighetspersoner, så som socialsekreterare och arbetsförmedlare, deltar.

3. Stöd och motivation

Syftet är att Iters kontaktperson stödjer och motiverar under så lång tid den unge behöver, både under förebereidelsearbetet, under volontärbetet och i uppföljningsarbetet efter volontärbetet. Målet är att den unge ska få stöd att nå sina mål och komma i sysselsättning.

4. Förberedande nätverksmöte

Syftet med mötet är att samla viktiga personer (familj, vänner och eventuella myndighetspersoner, så som socialsekreterare och arbetsförmedlare) och samtala kring den unges möjligheter att delta och vilka risker och frågor som finns. Målet är att samtliga ska känna sig välinformerade, lugna och trygga med att beslutet om volontärbete är rätt och att alla i nätverket är beredda att stödja detta. Målet är också att det finns en plan för vad den unge ska göra efter volontärbetet. Om det på nätverksmötet visar sig att personen inte ska åka på volontärtjänst, görs en förnyad planering hur han/hon ska komma i sysselsättning.

5. Individuell plan och beslut om volontärplats

Syftet är att ta reda på vad den unge vill arbeta med i framtiden och matcha önskemål med rätt volontärplats i rätt land. Målet är att komma till det volontärbete som bäst passar individens framtidsplaner och att det finns en färdig planering efter volontärvistelsen. Iters kontaktperson gör den individuella planen tillsammans med den blivande volontären.

6. Förberedelseaktiviteter

Syftet är att den unge ska få tillräckligt med stöd och förberedelser för att klara volontärarbetet på ett bra sätt. Målet är att få tillräckliga kunskaper i språk, hur man reser, information om risker, sex och droger, landsspecifik kunskap, motivationssamtal. Eventuellt görs studiebesök på ungdomsanställning/praktik som kan vara nästa steg efter volontärarbetet. Alla förberedelser sker individuellt och kontaktpersonen finner sätt att motivera volontären.

7. Planeringsresa

Syftet är att den unge får besöka volontärplatsen, får en uppfattning om arbetsuppgifterna och träffa personalen och volontärerna på stället för att få större förståelse, för att därefter ta ställning om han/hon vill arbeta där som volontär. Målet är att bli säker på sitt beslut. Om den unge vill arbeta som volontär har planeringsresan inneburit att man är bättre förberedd och vet vad som väntar. Om den unge beslutar sig för att inte fullfölja volontärarbetet, har planeringsresan inneburit att den unge fått besluta själv och undvikit ett misslyckande.

8. Valideringsverktyget Youth Pass

Syftet är att synliggöra de kunskaper som man fått under sitt volontärsarbete i ett så kallat Youth Pass, ett intyg på förvärvade kunskaper. Detta pass kan sedan användas när den unge söker arbete.

9. Genomförande av volontärstjänst

Syftet är att genomföra volontärarbete hos en organisation i annat europeiskt land under en till tre månader. Målet är att volontären får en ökad tilltro till sin egen förmåga, får nya positiva vanor och livsmönster, nya positiva kontakter och nätverk samt blir mer aktiv och oberoende.

Mottagarorganisationen ansvarar för volontärens dagliga verksamhet, språkundervisning, handledning, fickpengar, mat, logi, lokala transporter samt två mentorer som skall stötta volontären både i arbetet och socialt. ITERS kontaktperson håller veckovis kontakt med volontären och dess mentor och skickar kontinuerligt ut information om volontärens vistelse till hans/hennes nätverk.

10. Uppföljningsarbete

Syftet är att stödja den unge att komma i arbete eller studier. Målet är att personen kommer i sysselsättning och inte längre är beroende av bidrag. Ett nytt nätverksmöte genomförs i direkt anslutning till hemkomsten där volontären får berätta om sin upplevelse och får stöd att hitta lämplig väg vidare till arbete eller studier. ITERS kontaktperson fortsätter träffa volontären kontinuerligt utefter behov. Den unge får också möjlighet att utvärdera sin volontärvistelse och få sin nyvunna kunskap validerad genom ett Youth Pass (se punkt 8).

11. Ungdomsanställning

Ungdomsanställning innebär att en ungdom erbjuds en anställning i sex månader av en ideell organisation, finansierat av Social resursförvaltning. Ungdomsanställningarna möjliggör för den unge att pröva ett arbete med riktig lön under sex månader. Anställningen blir en brygga mellan sysslolöshet och arbete på den ordinarie arbetsmarknaden eller studier.

Kriterier för att en ungdom kan få ungdomsanställning är att han eller hon är mellan 18-25 år, är sysslös och har kontakt med socialtjänsten samt att Iter gör bedömningen att den unge har svårt att få sysselsättning på något annat sätt. Ungdomen kommer företrädesvis från ett volontärarbete i Europa, men kan också rekryteras in på annat vis.

Rutiner för projektets planering och styrning

1. Utvärderingsbesök volontärplatser

Syftet är att besöka en volontärplats för att utvärdera om organisationen har möjlighet och kompetens att ta emot Iters volontärer. Målet är att göra en bedömning om Iter ska samarbeta med organisationen och börja sända volontärer eller om detta inte är möjligt.

2. Informationsspridning av Iter

Syftet är att genom föreläsningar informera om Iter och sprida att Iter finns och på så sätt rekrytera deltagare.

6.2.2 Volontärarbetet

Exempel från projektets hemsida avseende volontärtjänsten.¹

”Som volontär lever du ett annorlunda liv med språkstudier, spännande arbetsuppgifter och nya vänner. Målet är att du efter volontärperioden ska känna inspiration och motivation till att hitta ett jobb eller plugga. Det kräver att också du är engagerad och vill hitta din väg till sysselsättning. Vi förbereder dig för resan, hjälper dig på vägen och följer upp efteråt.”

Renovera hus och odla i Frankrike

Le Village des Jeunes, i den lilla bergsbyn nära Marseille och La Maison des Bateleurs i byn Montendre, en timma från Bordeaux.

Figur 2

¹ <http://www.goteborg.se/wps/portal/iter>

”I Frankrike arbetar du under en till tre månader hos organisationen [Solidarités Jeunes](#) som har flera olika volontärprojekt:

La Maison des Bateleurs

La Maison des Bateleurs ligger cirka en timme från Bordeaux i en liten by som heter Montendre. I projektet arbetar du med ett hus och dess omgivning. Du kan lära dig att snickra, måla, mura eller odla ekologiskt. Arbetsuppgifterna varierar med årstiden och det finns stora möjligheter för dig att skapa egna projekt.

Boende

Du bor i ett hus med andra volontärer från Europa och delar rum med två personer. Under vissa veckor bor det även barn och ungdomar från Paris eller andra större franska städer i huset. Tillsammans med dem sköter ni hushållet och arrangerar fritidsaktiviteter.

Jobba med barn och ungdomar i Estland

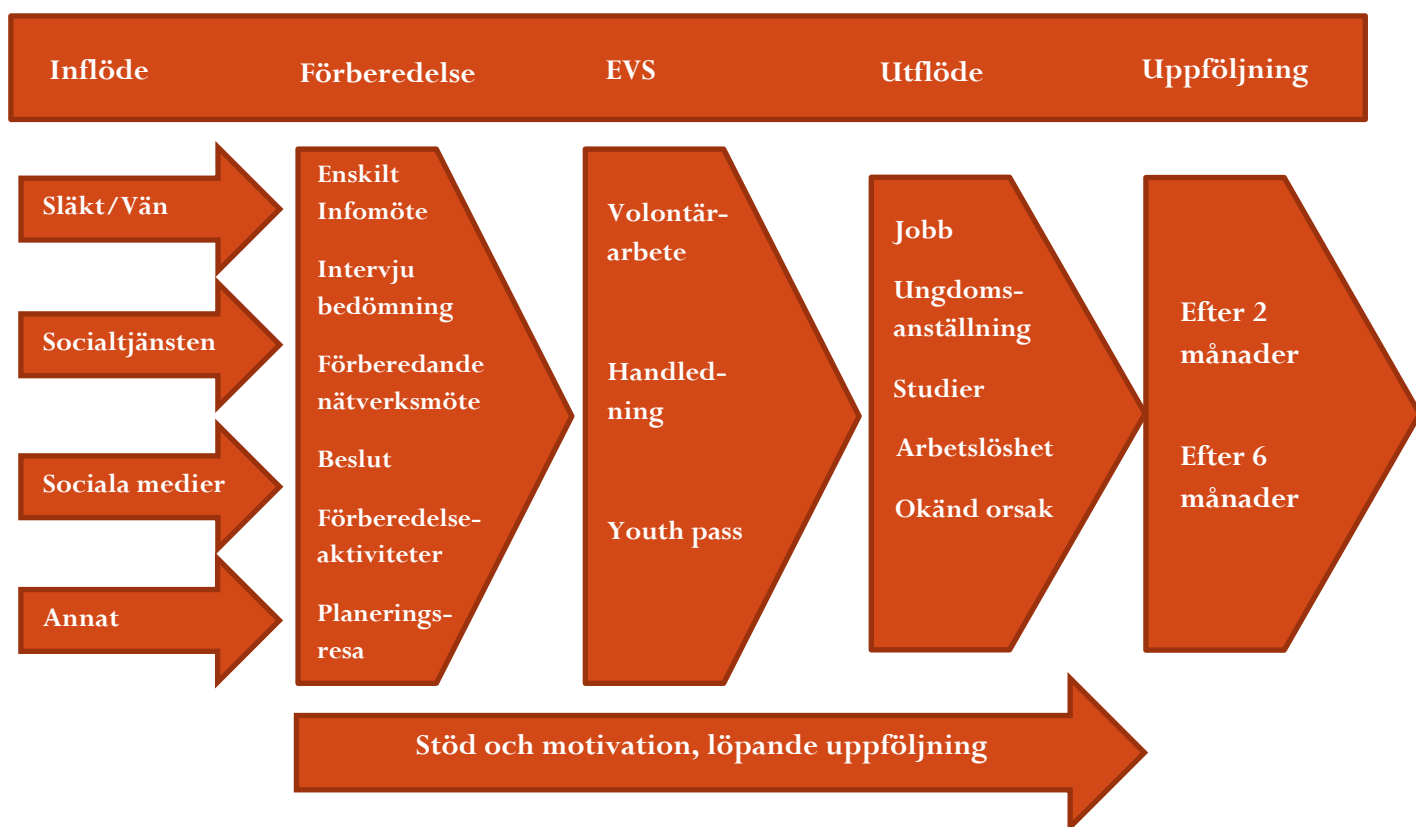
FIGUR 3 - GAMLA STADEN I TALLIN, ESTLAND.

I Estlands huvudstad, Tallinn, håller organisationen [Continuous Action](#) till. Under en månad får du möjlighet att arbeta med barn på förskolor och fritidsgårdar. Du kan också vara med i arbetet att dela ut mat till människor som har det sämre ställt.

Boende: *I Tallinn bor du och fem andra ungdomar tillsammans i en lägenhet mitt i Gamla staden. Ni delar ett våningsplan med tre sovrum, kök, dusch och toalett.”*

6.2.3 Analys av metoden

Nedanstående figur illustrerar i princip deltagarnas, dvs de rekryterade ungdomarnas, flöde genom projektet. Vi använder den som utgångspunkt för analys av de föreställningar vi uppfattar ligga bakom metodvalet.

FIGUR 4 - PROJEKTMODELL

Iters metod är en spännande utveckling av tanken med volontärarbete. Volontärarbete har funnits i Europa sedan mycket länge inte minst efter de krig som varit. Många gånger har det handlat om att ganska välanpassade och välutbildade människor, med kallet att hjälpa andra, som åkt ut i Europa och världen för att t ex bygga vägar, säkerställa vattenförsörjning, jobba med barn eller flyktingar. Från och med 60-talet har de akuta praktiska problemen i Europa avtagit successivt och alltmer volontärarbete har handlat om sociala projekt, kulturprojekt eller praktiska projekt, inte sällan kopplat till renovering av hus.

I Iters metod ingår att åka på EVS. Ungdomsstyrelsen som administrerar EVS i Sverige beskriver programmet på följande vis:

*”Europeisk volontärtjänst (EVS) vänder sig till dig som är mellan 18-30 år. Ett volontärprojekt pågår mellan 2 och 12 månader. I vissa fall kan du som fyllt 16 år delta. Volontärtjänsten är en alternativ utbildningserfarenhet som ger dig chansen att utveckla din kulturella kompetens samtidigt som du gör en konkret insats i ett annat land”.*²

I metoden kan följande framhållas som särskilt intressant:

- Iter använder sig av volontärtjänstens ”goodwill” och attraktionen i att åka utrikes på ett nytt sätt. Detta kopplas sedan till ett omfattande stöd till den unge volontären och dennes familj/nätverk både före och efter utlandsvistelsen.

² www.ungdomsstyrelsen.se

- Att redan från början fokusera på vad som ska hända vid hemkomsten från EVS är en framgångsfaktor.
- I metoden ligger att hitta alternativa vägar om en EVS av olika skäl inte kan genomföras.
- Förberedelsefasen kan i vissa fall vara flera månader i andra fall endast några veckor. En del volontärer gör den förberedande planeringsresan andra inte. Att individanpassa metoderna tror vi är bra för att t ex snabba upp beslutsprocessen när det bedöms lämpligt. Vi rekommenderar dock att en framtida verksamhet fastställer vilka aktiviteter som ska vara ett minimum för att få resa iväg.
- Genom volontärtjänsten stärks individerna till att bli självständiga, kompetenta och rustade för ett fortsatt vuxenliv.
- Efter volontärvistelsen följs deltagaren upp med olika aktiviteter. Särskilda ungdomsanställningar kan erbjudas i samarbete med frivilligorganisationer.
- Ett s.k. European Youth pass utfärdas efter deltagandet i projektet. I detta pass beskrivs vilka färdigheter volontären lärt sig att behärska. Metoden påminner om ett annat framgångsrikt verktyg som ofta används i ungdomsprojekt, OCN³ (Open college network). Våra erfarenheter är att alla aktiviteter som ger ett intyg/betyg/diplom som kan skrivas in i ett CV är särskilt efterfrågat och användbart för en arbetssökande.

I ITERS metodbeskrivning framgår på ett bra och utförligt sätt det som sker före och efter första kontakten med den potentielle volontären. Beskrivningen bör dock utsträckas till att omfatta tiden innan det första mötet. Då avses sådant som resursplanering, ansökan till Ungdomsstyrelsen, kontakt med mottagande organisationer ute i Europa, politisk förankring, rekryteringsprocessen, kontakter med remitter inom Göteborgs stad, frivilligorganisationer samt arbetsförmedlingen. Vidare kan metodbeskrivningen utveckla det som sker efter hemkomsten från volontärtjänsten. Möjlighet till ungdomsanställning beskrivs men vad görs mer? T ex studievägledning, stimulera till egna jobbsökaraktiviteter, matchning mot möjliga arbetsgivare och samverka med frivilligorganisationer.

6.2.4 Iter - projektet som lärande miljö

Lärande miljöer är ett av fyra s.k. programkriterier inom Socialfonden och fokuserar på individens inflytande över sin egen utveckling i arbetslivet.

Projekt Iter har skapat en lärande miljö för unga. Vi uppfattar följande 3 faser som kärnan i miljön:

1. Före volontärarbete
Antagning och noggranna förberedelser innan resa t ex nätverksmöten och studiebesök hos den mottagande organisationen eller språkutbildning. Fasen har en hög grad av

³ www.ocn.se

flexibilitet som t o m kan innebära att man inte åker iväg som volontär utomlands utan gör något i Sverige i stället.

2. Volontärarbetet

Vistelsen utomlands präglas av den mottagande organisationens metod. Volontären måste vara självständig, klara att resa utomlands, möta främmande miljöer och språk, förstå hur man agerar i en grupp.

3. Efter volontärarbete - Uppföljning

Efter hemkomst, uppföljande nätverksmöte, ungdomsanställning, coaching. Validering av icke-formellt lärande möjliggörs genom utfärdande av Youth-pass ett valideringsinstrument och intyg på vad man lärt sig.

Mycket av arbetet med unga i utanförskap går ut på, som vi ser det, att flytta det individuella tänket, en position från "Offer" till "Aktiv", figuren nedan illustrerar detta.

FIGUR 5 OFFER – AKTIV

7. MÅLSÄTTNINGAR, INDIKATORER, RESULTAT

Mätbara målsättningar

Projektet har i ansökan angivit följande mål:

1. 60-70 ungdomar får individuellt informationsmöte för att ta ställning till projektet och till EVS.

Utfall 121231: 60 ungdomar

2. 35-45 ungdomar genomgår förberedande fas och får kunskaper kring EVS

Utfall 121231: 27 ungdomar

3. 30-40 ungdomar genomgår genomförandefas och får erfarenhet av EVS-arbete (Målsättningen reviderad till 25 och att EVS-arbete kan ersättas med studieresa)

Utfall 121231: 26 ungdomar

4. 30-40 ungdomar får ökad kunskap och större nätverk (100 % av volontärerna)

Utfall 121231: 76-86 % av de intervjuade uppger högsta eller näst högsta betyget avseende ökad kunskap, nätverk.

5. 30-40 ungdomar får en ökad tilltro till egen förmåga (100 % av volontärerna)

Utfall 121231: 90 % av de intervjuade uppger högsta eller näst högsta betyget avseende ökad tilltro.

6a. Två månader efter avslutad EVS/planeringsresa är 20 % av ungdomarna sysselsatta i arbete eller studier.

Utfall 121231: 59 %

6b. Sex månader efter avslutad EVS/planeringsresa är 80 % av ungdomarna sysselsatta i arbete eller studier.

Utfall 121231: 82 %

Projektets utfall redovisas i sin helhet i LFA – matrisen se bilaga 1.

Jämförelse med andra ESF-projekt

Vad är viktiga framgångsfaktorer i projekt för unga? Temagruppen för unga har i en metarapport ⁴, där man intervjuat utvärderare av ungdomsprojekt, kommit fram till att de viktigaste framgångsfaktorerna i projektet för unga är

1. Metod
2. Praktik eller praktikförmedling
3. Engagemang eller bemötande hos personal
4. Samverkan
5. Individualiserat arbetssätt

Det är vår uppfattning att Iter innehåller alla dessa faktorer.

⁴ Vad utvärderingar och utvärderare säger om ungdomsprojekt delfinansierade av Europeiska socialfonden Ungdomsstyrelsen, Temagruppen Unga i Arbetslivet s49

Iter's utfall är: 82 % av deltagarna är i arbete eller studier 6 månader efter projektslut. Enligt våra erfarenheter av ESF's arbetsmarknads-projekt (insatsområde 2) så torde ett genomsnittligt resultat ligga runt 50 % de senaste 10 åren.

Av deltagarna i Iterprojektet hade 61 % försörjningsstöd från socialtjänsten vid inskrivning i projektet. Detta gör att projektet har en högre svårighetsgrad än ett genomsnittligt ESF projekt (där de flesta deltagare är av kategorin arbetslösa med försörjningsstöd från arbetsförmedlingen).

Här en jämförelse med ett annat lyckat ESF- projekt i Göteborg, "Filmarbetare på väg". Projektets upplägg var att göra två filmer, "Jävla pojkar" och en "bakomfilm", för att därigenom ge deltagare erfarenheter och praktik i branschen enligt principen "learning by doing".

Projektägare: Bergsjöns mediaverkstad. Projektperiod: 2009 – 2011

Antal deltagare: 38 Utfall: 77 % i arbete/studier/praktik 3-6 månader efter projektslut.

Resultat av intervjuer

Utvärderingsgruppen har utfört intervjuer med deltagare och intervjuer med remitterter.

1. Intervjuer med deltagare

De flesta intervjuade hade varit på volontärarbete medans andra ännu inte varit iväg vid intervjutillfället. Ett urval av frågorna redovisas nedan. Fullständiga resultat från intervjuer redovisas i bilaga 3.

Svar lämnades i en 4 gradig skala där värdet 4 var det som bäst överensstämde med respondentens åsikt.

Påstående: Jag tycker det är kul och intressant att vara med i projektet.

Betyg 3,5

Påstående: Jag har lärt mig saker som jag kommer att ha nytta av i framtiden?

Betyg 3,3

Påstående: Jag har fått en ökad tilltro till min egen förmåga/självkänsla

Betyg 3,2

Påstående: Det har varit lätt att samarbeta med projektets personal?

Betyg 3,8

Påstående: Tillsammans med handledare gör jag uppföljning av min personliga plan.

Betyg 2,6

Påstående: Mitt deltagande i projektet har ökat mina möjligheter att få ett arbete?

Betyg 3,0

Påstående: Min livssituation har förbättrats.

Betyg 3,4

*Påstående: Mitt helhetsintryck av projektet är bra.
Betyg 3,5*

Några citat från deltagarna

"Allt kan bli bättre, men detta är grymt bra."

"Allt har blivit som det först presenterades. Jag strävar framåt. Det känns att jag kommit igång med mer på 2 månader än jag tidigare gjorde på 7 år!"

"Trygg i att ha fått chansen. Det känns som att ITER har ett genuint engagemang för ungdomar"

"Detta var det bästa i mitt liv, att åka till Frankrike"

"Det ändrade mycket i mitt liv, något jag kan berätta för mina barn"

"Innan hade jag ingenting. Nu har jag jobb och lägenhet."

"Tidigare satt jag bara hemma och spelade. Nu fick jag göra något, jag kom igång"

"Bästa upplevelse jag någonsin haft. Kan stolt säga att projektet får högsta betyg"

2. Intervjuer med remittenter

Intervjuer har gjorts med remittenter d v s socialsekreterare, coacher verksamma i Göteborgs kommun och i en frivilligorganisation. Ett urval av kommentarer redovisas nedan. En fullständig redovisning har redovisats i tidigare rapport.

Remittenterna ger projektet snittbetyget 4,5 (på en femgradig skala där 5 är bäst)

Några citat från remittenterna

"Bra projekt. Modiga. Duktiga att följa upp. Anpassa efter ungdomar. Ger sysselsättning."

"Det är en chans som många ungdomar behöver. Jag har sett väldigt stor förändring hos särskilt en klient. Kanon hela projektet. Man blir helt annorlunda när man kommer hem från en sådan här resa."

"Det blir riktigt på något sätt när man kommer utomlands. Man måste ta eget ansvar."

"Väldigt nöjd med hela projektet. Allt gick enkelt och snabbt."

"Flexibla! Vänder sig till en målgrupp som inte samhället vänder sig till. Varken socialen eller Arbetsförmedling har något att erbjuda."

"Att det finns. Ungdomar får möjlighet att komma ut; erfarenhet. Adekvat nätverksarbete. Bra bemötande. Bara positiv feedback."

"Personalens engagemang. Killarna har känt att de var en del av någonting. Personalen var inte bara "socialtanter" som inte brydde sig. Personalens sätt att "brinna" för ungdomarna är väldigt positiv."

”Generellt: Unga killar blir rädda för förändringar. Det kan skapa ångest med för mycket experiment. När de mår dåligt = behöver ännu mer ett nätverk.”

”Kanonprojekt, rätt människor på rätt plats. Jag har känt mig trygg med metoden. Jag har sett väldigt goda resultat. Killen som åkte var väldigt osäker men efteråt blev han en helt annan.”

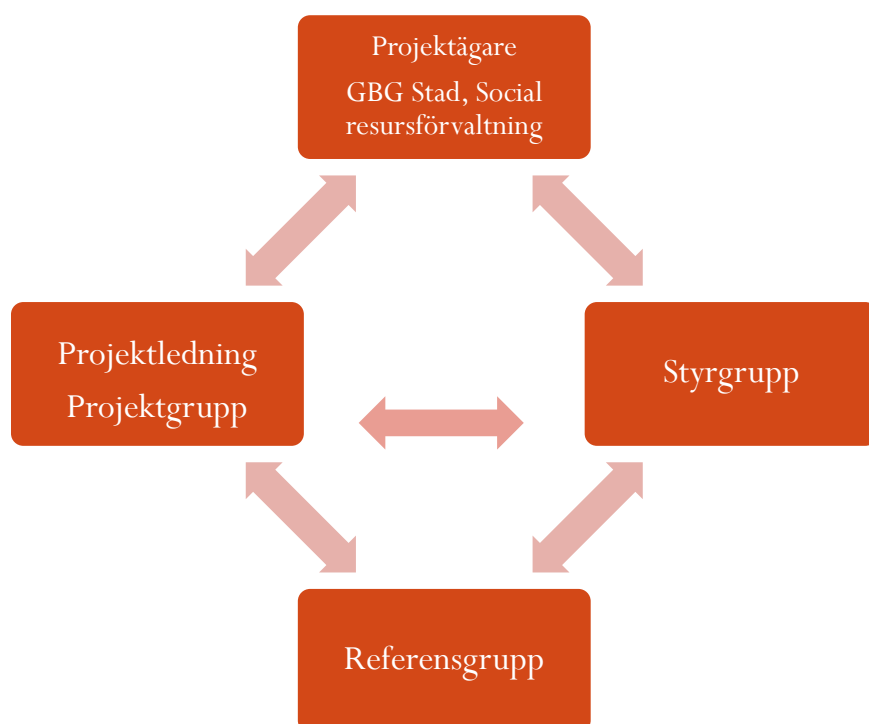
Utvärderarens kommentar/reflektion

Remittenterna är överlag nöjda eller mycket nöjda med projektets resultat och aktiviteter. Särskilt betonas:

- volontärtjänsten
- nätverksmöten
- stöttning från coacherna
- att projektet vänder sig till en målgrupp som samhället inte normalt vänder sig till
- deltagarna får ett bredare perspektiv på omvärlden
- att självförtroende och självkänsla ökas och byggs upp

De få svaga sidor som framhålls är att projektet skapat merarbete för handläggaren p g a att ITERS arbetsmetod kräver relativt stor aktivitet.

8. RESURSER, ORGANISATION

FIGUR 6 - PROJEKTETS ORGANISATION

Projektägare

Projektet ägs av Göteborgs Stad, Social resursförvaltning som är huvudansvarig för projektet.

Styrgrupp

Projektets styrgrupp har bestått av en ledningsgrupp inom Social resursförvaltning d v s representanter från projektägaren utan externa inslag. Självständiga styrgruppsprotokoll har inte varit synliga för utvärderaren.

Referensgrupp

Projektets referensgrupp har bestått av representanter från olika förvaltningar inom Göteborgs stad Askim-Frölunda-Högsbo SDF, Majorna-Linné SDF, Angered SDF, Skydds nätet (Utbildningsförvaltningen), tidigare Ung och Trygg (numera tillhörande Social resurs).

Initialt fanns en större referensgrupp som deltog vid uppstartsmöte då även med KRIS, KEKS, Stadskansliet och Färnebo Folkhögskola.

Projektgrupp

Projektet har haft i snitt 3,5 anställda varav ca 2 på heltid (projektledare, ungdomskontakter, språklärare, enhetschef, ekonom, administration, nätverksledare, ungdomshandläggare, utvecklingsledare och processledare).

Lokaler/kontor för projektgruppen

Projektets personal har i sitt arbete utgått från Social resursförvaltnings lokaler i Göteborg.

Budget

Budgeten reviderades i juni 2012 i samband med att målsättningen för antalet deltagare drogs ner, ursprunglig budget inom parantes. Projektet har en beslutad budget om 4,0 (5,7) Mkr, varav 1,6 (2,3) Mkr finansieras genom ESF. Medfinansiering kommer från Göteborgs stad med 2,4 (2,9) Mkr och med 0 (0,5) Mkr från kommun och arbetsförmedling i form av försörjningsstöd till deltagarna.

Iter har beviljats medel från Ungdomsstyrelsen för utlandsvistelsen om ca 1,0 Mkr för 26 volontärer vilket dock ligger utanför ESF beslutet. Totalt räknar vi således med en total budget om 5,0 Mkr.

Projektets utfall per den 31/12-2012: 1,4 Mkr (ESF) + 2,4 Mkr (GBG stad) = 3,8 Mkr
Till detta kommer 1 Mkr från Ungdomsstyrelsen. Totalt utfall således 4,8 Mkr

9. RISKANALYS

Projektet har i ansökan gjort följande riskanalys.

Risk

Bristande intresse från målgruppens sida

Ungdomar hoppar av projektet

Åtgärd

Sprid information till rätt personer som kan motivera de unga. Målgruppen har konsulterats under förstudien för att säkra att projektet blir relevant.

Viktigt med urval av ungdomar. Tidig information till ungdomarna så att de vet vad som skall hända under projektet. Coacher/handleddare arbetar med gruppdynamik och att stärka gruppen. Parallellt arbeta med individuell motivation och skapa ett helhetsgrepp kring ungdomen. För-fasen ska upplevas som

	inspirerande och passen kan inte vara för långa.
Svår målgrupp problem kan dyka upp på vägen	Urvalsprocessen är viktig. Intervju vid urval av grupp. Upparbetade nätverk för att få helhetsbild runt individen. Veta vem man ska hänvisa till.
Problem uppstår under EVS:en	Söka pengar för ledsagning hos Ungdomsstyrelsen. Tydlig information i förväg om vad som ska hända på plats. Upparbetat relation till ungdomen under fas 1, viktigt med trygghet och känslan av att kunna ringa hem. Tydliga aktivitetsavtal med utlandet, vem gör vad? Styrgruppen ska ta fram beredskapsplan direkt vid projektets uppstart och hantera eventuell problemlösning och ansvarsfördelning.
Okunniga projektpartners i utlandet	Nätverk och tidigare kontakter har i första hand används. PBA innebär fördjupat samarbete och samsyn. Europeiska partners är aktiva i ansökningsprocessen, skapa delaktighet och gemensam syn. Aktivitetsavtal upprättas.
Problem i projektgruppen	Involvera projektpartners tidigt. Tydlighet om projektmål och aktiviteter. Tidig och konkret information. Tydlig struktur på projektgruppen och kontinuerliga styrgruppsmöten.
Bristande intresse i verksamheterna	Förankra och informera. Återkoppla ofta så att intresse ej försvinner. Styrgrupp med mandat att fatta beslut i respektive verksamhet.
EVS - platser försvinner av någon anledning	Förebygg genom omvärldsbevakning och omvärldsanalys. Upprätthåll kontakt med andra organisationer i utlandet, snabbt utveckla nya platser vid behov.
Finansieringsproblem	Förebygg genom tydlighet gällande projektets behov. Förankra uppåt. Information till berörda.
Ovilja från deltagares familj/vänner	Kontinuerliga nätverksmöten med deltagarens anhöriga och närstående. Ger möjlighet till att samtala kring orosmoment som kan leda till ovilja eller brist på motivation. Förebygger även missförstånd i kommunikationen.
Otydlig struktur	Skapa tydlighet gällande vem som gör vad, när och hur. Ansvarsfördelning. Utvärdera kontinuerligt.
Ungdomar med okänd problematik, som inte uppdagats tidigare/uppstår under EVS	Noggrann fas 1. Kontakt mellan coach och mentor på EVS - plats. Skapa förtroende med samverkansorganisationer och noggrann uppföljning under EVS.
Syftet med EVS:en, att ungdomen skall komma vidare i sysselsättning, faller då det inte finns	Noggrann planering för hemkomst. Individuell planering för att öka chanserna till att nå projektets

adekvat mottagande vid hemkomst.

syfte och mål.

Utvärderarens kommentar av riskbilden är följande

Risken analysen är rimligt gjort och är relativt heltäckande vad gäller målgruppen. Riskfaktorer som projektorganisationen, tidsplaneringen eller ekonomi tas dock inte upp i tillräcklig grad.

Följande händelser förutsågs inte vid ansökningstillfället:

- **Målgruppen**
Sänkt målsättning beträffande antalet deltagare. Svårigheter med att rekrytera tillräckligt många deltagare under projektets första halva.
- **Ekonomi**
Svårigheten att få in medfinansiering, i form av försörjningsstöd till deltagarna, från Arbetsförmedling/försäkringskassa. Denna medfinansiering visade sig vara väldigt låg eller marginell varför denna del ströks i ett ombeslut 2012. Problem med medfinansiering är för övrigt vanligt i ESF projekt och i synnerhet ungdomsprojekt (då unga ofta har låga försörjningsstöd) vilket också påpekats av Ungdomsstyrelsen i skrivelser till ESF och regeringen.

Projektet har dock resonerat om riskerna med utebliven medfinansiering. Följande står att läsa i projektansökan:

”Beräkningen av försörjningsstöd och aktivitetsstöd är en bedömning av rimligt antal bidragstagare inom målgruppen. Bedömningen av antalet går inte att fastställa i förväg, däremot finns det en medvetenhet hos medfinansiären, Göteborgs stad, att ta ansvar för eventuella kostnader som överskrider nuvarande medfinansiering. Se bilaga för information kring beslut från Social resursnämnd om att ansöka om medel ur Europeiska socialfonden.”

- **Tid**
Projektets deltagarrekrutering försenades rejält. Per 30/4-2012 hade 15 deltagare varit ute på EVS av planerat antal om 25 (30-40 enligt ursprunglig målsättning).
Projekt av denna karaktär har sällan en linjär utveckling. Det är vanligt med en relativt lågintensiv uppstart med påföljd att slutfasen blir intensiv. Det finns alltid en risk att man därför inte hinner med det man vill göra. Tid och aktivitetsplan blir därför mycket viktiga verktyg.

10. FÖRUTSÄTTNINGAR

Förutsättningarna kan sägas vara de faktorer som projektgruppen inte direkt kan rå över, men som ändå utgör en förutsättning för måluppfyllelse.

Under projektutvärderingen granskas de förutsättningar som projektet satt upp i ansökan. Förutsättningarna skrivs löpande in på varje målnivå i LFA-matrisen (bilaga 1). Ett särskilt fokus riktas mot att förutsättningarna i projektet måste vara realistiska, annars utgör de en risk och måste inbegripas i riskhanteringsplanen. Om målen är för högt satta bör de omarbetas.

Projektet uppger följande förändring av vikt som skett av projektets förutsättningar:

”Det finns en förutsättning som ändrats sedan enheten för nya insatser i riskzonen tog sig an projektet och som är en uttalad vilja från politiken; att testa och utarbeta metoder för unga som står långt utanför i samhället, som varit i närheten av kriminella kretsar, haft erfarenhet av missbruk och har försörjningsstöd. Ungefär hälften av ITERS deltagare kan räknas vara inom denna målgrupp. Detta är en något svårare och mer tidskrävande målgrupp än vad som initialt var tänkt i projektansökan. Målgruppen kräver också mer individuell utbildning än vad projektansökan beskrev. Målgruppens svårighetsgrad och behov av skydd och omhändertagande har gjort att projektet varit tvungna att kvalitetsgranska volontärplatserna på ett mer noggrant sätt och därmed har också utbudet av platser i Europa blivit mindre än vad man initialt trodde”

11. ÖVERGRIPANDE UTVÄRDERING

11.1 Övergripande

En entusiastisk projektgrupp har tillsammans med engagerade intressenter genomfört ett projekt kring mobilisering av ungdomar i utanförskap, med syfte att lära sig hur man på bästa sätt kan förbättra situationen för individen.

Deltagarna har efter noggranna förberedelser genomfört en EVS (Europeisk Volontär Service) under några månader i ett europeiskt land, de har fått ökad tilltro till sig själva, kunskap och kompetens för att komma vidare till sysselsättning. Projekt ITERS har, med volontärarbete som central process, etablerat en i Sverige unik metod för att jobba med unga i utanförskap. Goda effekter har uppnåtts med de som deltagit i projektet. 82 % av deltagarna, 18 av 22, har gått vidare till jobb eller studier, 6 månader efter fullföljd volontärtjänst/planeringsresa. Ett resultat som placerar ITERS bland de bästa ungdomsprojekten i Sverige.

Projektet ITERS arbetsmetoder tas tillvara, för om januari 2013 drivs projektet med egna medel vidare av projektägaren. Deltagarna, samarbetsparterna och projektägaren är nöjda. Vi

bedömer därför att projektet har varit klart framgångsrikt och svarat upp mot de flesta förväntningar och kan därmed etableras som ett nytt verktyg för att bryta ungas utanförskap.

Ungdomsstyrelsen har nominerat Iter till EU-priset ”Youth outstanding project”.

Syftet är att lyfta fram goda exempel. Varje EU-land nominerar en kandidat, och Iter är Sveriges representant. Vinnaren får åka till Bryssel under Europeiska Ungdomsveckan den 26 maj – 2 juni 2013.

Projektägaren vill verka för att utländska volontärer kan tas emot av verksamheter knutna till olika organisationer i Göteborg. På så sätt skulle långsiktiga utbytessamarbeten med utländska volontärorganisationer kunna etableras, ”erfarna Iter-volontärer” skulle då också kunna engageras i detta arbete.

11.2 Generella utvärderingsdimensioner

Klassisk utvärderingsansats följer fem grundläggande dimensioner, när det gäller att förstå och utvärdera vad som åstadkommit i ett projekt. Vi kommer att låta dessa dimensioner vara vägledande som övergripande sammanfattning av de reflektioner kring arbetet som hittills utförts i projektet.

Den första dimensionen behandlar relevansen av de gjorda projektinsatserna. Har man i projektet verkligen bearbetat centrala problem när det gäller kompetensutveckling av deltagare så att de på sikt undviker arbetslöshet?

Den andra dimensionen avser effektivitet, betydelsen av att ”göra rätt saker”. Många angreppssätt kan vara relevanta, men vissa av dem leder snabbare till måluppfyllelse. I klassisk ansats innebär detta att man granskar vilka föreställningar eller modeller projektansatsen i praktiken baserats på, för att sedan testa om man följer dem i det praktiska arbetet.

Den tredje dimensionen brukar benämnas kostnadseffektivitet och granskar om man ”gör sakerna rätt till en rimlig kostnad”, eller mera specifikt uttryckt, har projektets resurser använts resurssnålt i förhållande till de resultat som presenterats (kostnad/individ).

Den fjärde dimensionen betraktar de konkreta resultaten i termer av påverkan, inte bara utveckling av kunskap. Har man implementerat resultat från arbetet med praktiska konsekvenser som följd?

Den femte dimensionen avser hållbarhet, och innebär, förutom projektresultatens varaktighet över tid, också relationerna till samhället i stort, t ex vad gäller jämställdhet mellan könen, tillgänglighet för funktionshindrade, mångfald, miljöpåverkan etc.

11.3 Projektarbetets relevans avseende att få unga i sysselsättning

I projekt Iter har man valt att använda och utveckla ett antal verktyg för att kunna påverka unga personer i utanförskap, att närma sig studier och arbetsliv. Vår bedömning är att begrepp och valda verktyg är relevanta i förhållande till arbetsmarknads-sfären. Några meningslösa eller uppenbart ofruktbara metoder har såvitt vi kunnat se inte brukats.

Projektets metod är unik och skiljer sig från de flesta ungdomsprojekt vi sett tidigare. Att unga åker ut på volontärarbete är relativt vanligt men att utsatta unga gör det med avancerat stöd och coaching, samt hjälp till betalda jobb, är ovanligt. Vi uppfattar Iter som ett metodprojekt som tar fram nya bra metoder för att jobba med unga. Bra metoder bör spridas och dokumentation är därför viktig. En första version av metodbeskrivning för projekt Iter har tagits fram. Vi föreslår att ytterligare delar läggs till, se kapitlet 6 om metod samt punkten om tillgänglighet ovan.

11.4 Praktiska resultat/Substantiell effektivitet

Iter har i huvudsak nått sina resultatmål. När effektiviteten granskas i förhållande till måluppfyllelsen behöver vi huvudsakligen titta på tre aspekter i förhållande till projektets angivna mål. Huvudfrågan är om ”man gjort rätt saker”.

1. Den första aspekten gäller om Iter verkligen nått projektets målgrupp. Iter har nått unga i utanförskap, ingen tvekan om det. Frågan är dock om man har lyckats nå de mest angelägna grupperna (som anges i förändring av förutsättningar i kapitel 10) eller har man bara tagit emot de som socialtjänsten haft tillgängliga för stunden. Tillströmningen av sökande var låg under första halvan av projektet och inget systematiskt angreppssätt visar egentligen om man nått de mest angelägna unga.

2. Den andra aspekten avser om Iter lyckats utveckla innovativa arbetssätt. Iter använder sig av volontärtjänstens ”goodwill” och attraktionen i att åka utrikes på ett nytt sätt, detta har vi tidigare noterat. Att unga åker på volontärtjänst är ingen nyhet men att lägga till ett omfattande stöd till den unge volontären och hans familj/nätverk både före och efter utlandsvistelsen är nyskapande. Metoden har uppskattats av både deltagare och remitterter (vanligen socialtjänsten). För att ytterligare stärka metoden i framtiden bör projektet säkerställa att en skriftlig personlig plan upprättad av deltagaren alltid finns och att den följs upp tillsammans med kontaktpersonen. Vidare bör det säkerställas att alla deltagare som varit iväg på EVS får ett ”Youth pass”.

3. Den tredje aspekten effekt för deltagarna. Vi projektets slut 12-12-31 har 31 unga deltagit i projektet. Av dessa har 26 åkt på utrikes volontärarbete/studiebesök. Projektets mål är satt till 25 (ursprungligen 30-40). 82 % av deltagarna har kommit i sysselsättning vid mätning 6 månader efter volontärarbetets slut vilket vi bedömer som en mycket god effekt, låt vara att 8 anställningar är s k ungdomsanställningar som bekostas av kommunen.

11.5 Kostnadseffektivitet

Kostnadseffektivitet handlar om att ”göra sakerna resurssnålt”. Kapacitetsutnyttjandet av tillgängliga medel (4,8 av 5 Mkr, ESF-bidrag +medfinansiering) är 96 %.

Drygt 60 % av förbrukade medel har använts till löner, lokaler och externa tjänster, i aktiviteter riktade mot målgruppen. Detta förefaller vara en rimlig del av de förbrukade resurserna liksom att ca 15 % av förbrukade medel gått till projektadministration. Resterande kostnader har varit spridning & påverkan, information & marknadsföring, utvärdering och

indirekta kostnader. Kostnad (eller ska vi kanske säga ”investering”) per deltagare är ca 155 000 kr om man räknar på hela projektkostnaden.

Det är dock viktigt att påpeka att syftet med projektet inte primärt skall ses som att öka antal sysselsatta unga utan avsikten har varit att genom praktisk ”experimentell” verksamhet utveckla nya metoder.

Socioekonomisk diskussion

Ungdomsstyrelsen ansvarar för en sk Temagrupp - Unga i Arbetslivet. Den har tillsammans med Ingvar Nilsson/SEE&OFUS tagit fram en skrift (2010:3) som heter ”Unga som är utanför arbetsmarknaden - En socioekonomisk diskussion”. I skrifterna har författarna tagit fram två fiktiva ungdomar, en man (Olle) och en kvinna (Ulla), som man i viss mening kan kalla två arketyper för ett ungt och tidigt utanförskap. I ett scenario glider de iväg i ett allt längre utanförskap. Scenarierna har i socioekonomiska termer kostnadsberäknats i form av rent bistånd och annan samhällsbelastning adderat med de produktionsbortfall som samhället går miste om.

Olle och Ulla är utgångspunkten för denna socioekonomiska diskussion. Eftersom det skiljer sig 10-15 % mellan Olles och Ullas kostnader (Olle är 10-15 % dyrare över åren) så har vi i kalkylen valt att slå ihop Olle och Ulla till en person som kallas Ulla-Olle. Ulla-Olle blir diskussionens arketyper och norm som vi utgår från. Poängen är att skapa ett slags indexsystem där vi kan förhålla oss och kanske bedöma hur deltagarna i projektet är i relation till Ulla-Olle. Tabell 1 visar årliga kostnader för ett utanförskap enligt de scenarierna som är framtagna.

Tabell 1 - De årliga kostnaderna för Ulla-Olles utanförskap (i Kr)

Kostnadsbärare	Kostnader
Arbetsförmedlingen	23 628
Försäkringskassan	120 928
Kommunen	88 394
Landstinget	70 396
Rättsväsendet	35 886
Övriga	23 602
Summa utbetalningar	362 833
<u>Bortfall produktionsvärde</u>	<u>302 400</u>
Total årlig kostnad	665 233

Tabell 2 - Diskonterade kostnader för olika tider av utanförskap
(diskonteringsfaktor 4 %)

År	Kostnader
1	665 233
4	2 511 315
10	5 611 461
15	7 692 171
20	9 402 363
25	10 808 016

Om vi nu applicerar projektet i denna situation, eller position, där vi på hyggliga grunder vet vad det kostar att en person utvecklar ett gravt utanförskap. Hur mycket kan vi tänka oss att vi tjänar på projektets påverkan när det förhindrar (eller fördröjer) ett utanförskap (individens "räddas").

Beräkningsexempel:

Projektets har nått 26 fullskaliga deltagare, slutkostnad beräknas till ca 3,8 mkr. Till detta kommer kostnad för utlandsvistelse och resa som finansieras av ungdomsstyrelsen om ca 1,0 mkr totalt 4,8 mkr således.

Nollpunkt – Beräkning av hur många deltagare projektet måste vända från ett utanförskap till ett innanförskap för att intäkter och kostnader ska bli plus/minus noll.

Tabell 3 – Antal räddade Ulla-Olle för att projektet ska möta sina kostnader					
Utfall	4800000				
Minskat utanförskap	Antal "räddade" Ulla-Olle				
Minskat utanförskap med 1 år	7,22				
Minskat utanförskap med 4 år	1,91				
Minskat utanförskap med 10 år	0,86				
Minskat utanförskap med 15 år	0,62				
Minskat utanförskap med 20 år	0,51				
Minskat utanförskap med 25 år	0,44				

Konklusion

Tabellen ovan visar att om drygt 7 av projektets deltagare "räddas" under minst 1 år så har projektet lönat sig. Alternativt om knappt 2 av projektets deltagare "räddas" under minst 4 år så har projektet lönat sig (och än bättre vid längre tidsperioder).

26 unga har genomgått hela Iter-programmet vid projektets slut. Om ca 80 % gå vidare till jobb/studieplats (82 % efter 6 månader är utfallet i Iters mätningar) så blir det 21 deltagare. En inte alltför vågad bedömning är därför, förutsatt att detta tillstånd varar i snitt åtminstone 1 år, att projektet betalat sig nästan 3 ggr om.

11.6 Påverkan

Yttersta uttrycket för påverkan är att förändringar kan observeras i de organisationer och hos de individer som deltar i projektet. Vilka konkreta resultat i termer av påverkan, inte bara utveckling av kunskap, har vi identifierat? Har resultat implementerats med praktiska konsekvenser som följd?

a. Implementering

Intressenter inom och utom projektet har tagit till sig av den erfarenhet som genererats genom verksamheten. Beslutsfattare har uppfattat projektet som så intressant att man beslutat fortsätta med projektet på egen bekostnad. Projektet har sålunda implementeras i ordinarie verksamhet vilket får ses som en mycket konkret påverkan från det ursprungliga projektet.

b. Spridning och påverkan

Informationsmaterial har tagits fram, film som följt volontärer har producerats, ett antal informationsmöten och seminarier har hållits med socialtjänst, frivilligorganisationer, politiker och andra nyckelpersoner samt givetvis för intresserade ungdomar.

Det arbete som hittills har gjorts är bra, i synnerhet vill vi uppmärksamma de filmer som gjorts. Rörliga bilder säger ju väldigt mycket på kort tid och öppnar ofta upp för bra dialoger. Detta har varit särskilt tydligt på referensgruppsmöten och då EU-parlamentarikern Olle Ludvigsson (s) och kommunalrådet Dario Espiga (s) besökte projektet den 1/6, 2012.

2 transnationella aktiviteter är värda att nämna i sammanhanget:

- På förslag från Ungdomsstyrelsen deltog Iter på "Dissemination Conference (European Network on Youth Employment (ENYE))" på Cypern i maj 2012 som "good practice project" kopplat till ESF- finansierade project som arbetar med mobilitet och unga.
- Ungdomsstyrelsen har också nominerat Iter till EU-priset "Youth outstanding project". Vinnaren koras under Europeiska Ungdomsveckan den 26 maj – 2 juni 2013.

c. Jämställdhetsintegrering

Av de hittills antagna deltagarna är 52 % killar och 48 % tjejer. Projektets målsättning är 60/40 %.

Ur projektansökan citeras *"Projektgruppen avser att aktivt låta frågeställningar kring jämställdhet genomsyra de olika projektfaserna, från projektstart och rekrytering av både personal, ungdomar och samverkansaktörer, till utvärdering av projektet"*

Socialfondens processtöd och sakkunniga från länsstyrelsen har utbildat projektledning och referensgrupp i jämställdhetsintegrering. Projektledning har också fått handledning utifrån tidigare SWOT- analyser. Några tydliga genusrelaterade metoder/aktiviteter riktade mot deltagarna har dock inte varit synliga för utvärderaren. Följande förtydligande från projektet speglar ändå ambitionen att arbeta med frågan.

"Vi har försökt att förhålla oss till individen och dess behov, men har trots detta uppmärksammat att invanda strukturer i samhället färgar deltagares val. Vi har velat motverka att deltagarna gör val som inte är deras egna utan medärvda utifrån en samhällstruktur. Vi blundar inte för detta utan samtal har genomsyrat hela projektet. Det är omöjligt att spalta upp men vi ser icke jämställda könsstrukturer och försökt motverka att de står i vägen för den unge."

d. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Socialfondens processtöd har utbildat projektledning och referensgrupp i tillgänglighet. Projektledaren har även fått viss handledning.

Vi gör bedömningen att projektet haft deltagare med någon form av funktionshinder. Inga särskilda metodval har dock varit synliga för utvärderaren. Vi rekommenderar att metodbeskrivningen utvecklas med temat hur man hanterar personliga hinder i Iter-processen.

11.7 Hållbarhet

a) Sysselsättning

De analyser som gjorts genom att följa upp effekterna över tid ser positiva ut. Ett halvår efter fullföljt volontärarbete är en stor del av deltagarna fortfarande sysselsatta i arbete eller studier.

b) Nationell samverkan

Det handlar framförallt om samverkan mellan olika förvaltningar inom Göteborgs stad, med svenska frivilligorganisationer samt med finansiärerna ESF och Ungdomsstyrelsen. Iter har varit en positiv erfarenhet för parterna, vi tror att vägarna ligger öppna för fortsatt samverkan.

c) Volontärutbyte

Utbytet med de utländska volontärorganisationerna intar naturligtvis en särställning i projektet. Samarbete tar av naturliga skäl längre tid att upparbeta i synnerhet som de inte var så långt gångna vid projektstarten. Vi tror att projektägaren lärt mycket i projektet och det finns goda möjligheter att fortsätta samarbetet på den inslagna vägen vilket bekräftas av att deltagare kommer att utsändas till de flesta parter även under 2013.

Kvalitetssäkring av mottagande organisationer är givetvis viktig. Normer, seder och bruk i den mottagande organisationen behöver ägnas extra uppmärksamhet, t ex syn på ledarskap, arbetstider eller bruk av alkohol. Vi har tidigare nämnt att i åtminstone en mottagande organisation har bruket av alkohol varit högre än vad som borde accepteras.

Projektet genomförde under hösten 2012 ett 3 dagars seminarium med transnationella samverkansparter. Slutsatser av denna aktivitet blev något förkortat:

- Sending organization will make sure that the hosting organization will get feedback about the youth progress back home, as well as communicating experiences from the youth.
- Make the understanding of method and context of the organization better understood, between hosting-sending organizations, but also include the youth
- Continue with the Youth Pass as a validation tool

Projektägaren vill verka för att utländska volontärer kan tas emot av verksamheter knutna till organisationer i Göteborg. Utvärderingsgruppen tror att detta är en god idé som kommer att stärka verksamheten ytterligare. Samverkan bygger vanligen på tagande och givande och på så sätt skulle långsiktiga utbytessamarbeten med utländska volontärorganisationer kunna etableras.

Samverkan med frivilligorganisationer som redan håller på med volontärverksamhet kan vara en väg att etablera sådan verksamhet, ”erfarna Iter-volontärer” skulle då också kunna engageras i detta arbete.

Bilagor

1. LFA matris
2. Källförteckning
3. Resultat intervju av deltagare

Göteborg 8 mars 2013

Bengt Lofter

Projektets utvärderare

Jungmansgatan 33A
413 11 Göteborg

Mobil: 0706 - 275191
Tel: 031 – 704 85 60

E-post: lofter@swedegroup.com
Hemsida: www.swedegroup.com

Projekt ITER

Datum 121231

Bilaga 1

LFA matris - sammanställning över projektets mål/indikatorer/aktiviteter och utfall

Projekttid: 110201-121231

Mål	Indikator	Utfall	Källa för verifiering	Förutsättningar/Anm
Övergripande mål och syfte Syftet med projektet är att motivera och stärka unga utan jobb eller utbildning till att åka på EVS (Europeisk volontärsjäns). Syftet är vidare att förbereda och uppträffningsfasen skall leda till att målgruppen genomför en EVS, får en ökad tilltro till sig själva, kunskap och kompetens för att komma vidare i sysselsättning.		3,5 4,5	Övergripande bedömning deltagare Övergripande bedömning remitterer	4 gradig skala, 4 bäst 5 gradig skala, 5 bäst
Projektmål 30-40 ungdomar mellan 18-24 år som varit en arbetar eller studerar motiveras till att genomföra EVS i ett Europeiskt land och därigenom får ökad kunskap, större nätverk och tilltro till sin egen förmåga Målet på sikt är att den unge blir sysselsatt i arbete eller studier och därmed blir självförsörjande.	Antal deltagare	31	Deltagarstatistik, dokumentation	Varav 5 unga som enbart gjort studiebesök men deltagare i andra aktiviteter
Resultatmål				
1. 60-70 ungdomar får individuellt informationsmöte för att ta ställning till projektet och till EVS	Antal deltagare	60	Deltagarstatistik	
2. 35-45 ungdomar genomgår förberedande fas och får kunskaper kring EVS	Antal deltagare	27	Deltagarstatistik, dokumentation, utvärdering gruppaktivitet, självskattning	Varav 4 unga som enbart gjort studiebesök men deltagare i andra aktiviteter
3. 30-40 ungdomar genomgår genomförandefas och får erfarenhet av EVS- arbete	Antal deltagare	26	Deltagarstatistik	Varav 5 unga som enbart gjort studiebesök men deltagare i andra aktiviteter och 1 som varit en glödd EVS el APV men påbjudat en Ungdomsansättning
4. 30-40 ungdomar får ökad kunskap och större nätverk	Upplärd förändring % av intervjuade	76-86 %	Intervjuer, självskattning	76-86 % av de intervjuade uppger högsta eller näst högsta betyget avseende ökad kunskap, nätverk
5. 30-40 ungdomar får en ökad tilltro till egen förmåga	Upplärd förändring % av intervjuade	90%	Intervjuer, självskattning	90 % av de intervjuade uppger högsta eller näst högsta betyget avseende ökad tilltro
6. Två månader efter avslutad EVS/Planeringsresa är 20 % av ungdomarna sysselsatta i arbete eller studier Sex månader efter avslutad EVS/Planeringsresa är 80 % av ungdomarna sysselsatta i arbete eller studier	Andel i arbete/studier Andel i arbete/studier	59% 82%	13 av 22 personer som avslutad 18 av 22 personer som avslutad	Varav 8 ungdomsansättningar
Deltagarnas könsfördelning avseende resultatmål 2	% polkar % flickor	52% 48%	Deltagarstatistik Deltagarstatistik	
1 ungdom med funktionshinder deltagare	antal	4	Övergripande bedömning	
Ekonomi				
Beslutad budget (totala projektmedel)	4 Mkr	3,8 Mkr	Utfall 121231	
Varav medfinansiering av projektägaren	2,4 Mkr	2,4 Mkr	Utfall 121231	
Varav ESF stöd	1,4 Mkr	1,4 Mkr	Utfall 121231	
Ungdomsstyrelsens, kostnader för utlandsstyrelsen, (ligger utanför budgeten)	1,0 Mkr	1,0 Mkr	Utfall 121231	
Aktiviteter	Indikator	Utfall	Källa för verifiering	Förutsättningar/Anm
Referensgrupp med ungdomar för att tillföra kompetens kring målgruppen.	Antal möten	0	Protokoll	
Samarbetarsgruppen	Antal möten	12	Protokoll	Beslut kring iter har tagits via enhetschef i samråd med styvgrupp under 2011. Från 2012 har iter formaterat mötestider.
Referens/Styvngruppen möten löpande fyra gånger per år under hela projektiden	Antal möten	4	Protokoll	
Projekt- och styvgruppsmöte med processstöd från ESF- rådet i tillgänglighetsinriktning och jämsättlighetsinriktning. Informationsmöte för handläggare och annan personal inom samtliga stadsdelansamråder i Göteborgs Stad. Dessutom information via e-post.	Antal möten	2	Protokoll	(Va epost har sommarhälsning och två nyhetsbrev gått ut)
Utfärdade Youth – pass	Antal	14		
Nätverksmöten för projektdeltagare	Antal möten	50		Genomsnitt 2 per deltagare
Gruppaktivitet 1	Antal grupper	0	ESF rapport	Metod reviderad till enskilda aktiviteter
Gruppaktivitet 2	Antal grupper	0	ESF rapport	
Gruppaktivitet 3	Antal grupper	0	ESF rapport	
Transnationella möten & aktiviteter	Antal	2	3 dagars konferens i Göteborg, EU konferens Cypern	
Utvärdering	Antal rapporter	3	Utvärderarens rapportering	

Brulín/Svensson,

Att äga, styra och utvärdera stora projekt (Studentlitteratur 2011)

Jacobsen, Dag Ingvar,

Organisationsförändringar och förändringsledarskap. (Studentlitteratur 2005)

Karlsson Vestman, Ove

Utvärderandets konst.

(Studentlitteratur 2011)

Parmander, Marianne.

Från idé till verklig förändring. Att planera, genomföra och utvärdera förändringsprojekt i kommun och landsting

(Studentlitteratur 2005)

Rosenberg, Christel

Samverkan Mellan Kommunen Och Den Sociala Ekonomin Kring Socialt Arbete

Hur Skapas "Win - Win Situations"?

Examensarbete i socialt arbete 15 hp Malmö högskola 51-60 p Hälsa och samhälle

Socionomprogrammet, social omsorg Malmö Högskola (2008)

Svensson, Lennart, Brulin, Göran, Jansson, Sven och Sjöberg, Karin (red.)

Lärande utvärdering genom följeforskning

(Studentlitteratur 2009)

Ungdomsstyrelsen, Temagruppen Unga i Arbetslivet, tillsammans med Ingvar

Nilsson/SEE&OFUS (2010:3)

Unga som är utanför arbetsmarknaden - En socioekonomisk diskussion

Ungdomsstyrelsen, Temagruppen Unga i Arbetslivet

Vad utvärderingar och utvärderare säger om ungdomsprojekt delfinansierade av Europeiska socialfonden (2012)

Ungdomsstyrelsen, Temagruppen Unga i Arbetslivet (2011:1)

Unga som varken arbetar eller studerar

Ungdomsstyrelsen/Göteborgs universitet

Jensen Christian, Trägårdh Björn

Skrifter från Temagruppen Unga i arbetslivet (2012:1)

Temporära organisationer för permanenta problem

Om implementering av samverkansprojekt för unga som står långt från arbetsmarknaden

Projektets egen rapportering hemsida, styrgruppsprotokoll, rapporter till ESF, policys interna dokument mm.

Övrigt

Svenska ESF-rådet - www.esf.se

Processstödet Spels guide 'Ägarskap och styrning' i verktygslådan
<http://spl.nu/verktygsladan-spl>

ESFs faktablad om 'Innovativ verksamhet'
www.esf.se/Documents/Vara%20program/Socialfonden/Om%20Socialfonden/Informationsdokument/Projekthandledning/Faktablad%20Innovation.pdf

Intervjuer med deltagare	När: 1201-1301	Bilaga 3	
Projekt namn: ITER	Projektanordnare: GBG stad		
Deltagare	Ålder genomsnitt	Åldersspridning	
10 män, 12 kvinnor	21	19-24	
Sysselsättning just nu	Sysselsättning innan Iter		
Praktik	4	1	
Studier	5	3	
Arbete med lön	10	1	
Arbetslös	3	11	
Ingenting/Uteblivet eller otydligt svar		5	
Behandlingshem		1	
Utbildning (avslutad)	Boende:		
Grundskola	11	Egen lägenhet	8
Gymnasie	10	Hos föräldrar/släkt	12
	1	Stödboende	1
		Inget svar	1

Allmänt

1a Hur fick du information om att projekt ITER finns ?

Jag fick informationen från KRIS

Internet

Från socialsekreterare

Min kompis jobbade på Kris

Genom Kökstrappan, Gårdsten

Genom arbetsforum och min coach

Genom en kompis som hört det från socialförvaltningen

Genom min fritidsgård.

Via min bästa väninna.

Via Soc.

Från pappas kompis som jobbat på soc.

Via Socialtjänsten.

Gick kurs på AF och fick info av ITER

Jag blev uppsökt via mini Maria

Genom min projektledarutbildning, var praktikant

Via arbetsgrupp på arbetsförmedlingen

Via UPPs hemsida

Iter informerade min arbetsgrupp på arbetsförmedlingen. Jag fattar inte att inte fler ville åka iväg

Genom min Mamma som hittade Iter på Internet

Genom min handläggare på socialen

1b Jag har fått bra information om hur projektet fungerar.

Stämmer
mycket bra

Stämmer
bra

Stämmer
mindre bra

Stämmer dåligt

14

6

2

Möte med handledare + broschyr

Broschyr, personligt samtal

Internetsidan bra.

Jag hade velat ha en tydligare skriftlig information

Det var jättebra

Jättebra. Jag hade varit med på min väninnas nätverksmöte.

Det var bra information/ Information var bra

Vi hade en diskussion + information. Respektfullt samtal.

Motivation					
2	Jag tycker att det är intressant och kul att vara med i ITER-projektet?	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
		11	11		
	Synpunkter/kommentarer:				
	Att man får komma ut, byta miljö				
	Åka utomlands, nya människor, andra kulturer				
	Bästa projekt i Göteborg.				
	Det har varit kul att åka utomlands med många nya upplevelser.				
	Jag är mycket motiverad.				
	Jag tycker det var kul. Men jag kunde inte fullfölja då jag köpt en hund.				
	Ville utomlands.				
	Att jag fått uppleva så mycket och lära mig så mycket på kort tid				
	Att få chansen att åka gratis. Har alltid velat göra sådant här. Jag har lärt känna människor från hela världen. Jag har fått mycket inspiration.				
	/Rolig möjlighet, att åka iväg Estland/ Kul att resa bort på volontärtjänst, bra att det var gratis				
	Volontärtjänsten var helt fantastisk				
	Kul att träffa så många olika människor från olika länder med olika kulturer. Det var lite jobbigt med alla papper som skulle fyllas i				
	Det var en upplevelse, lärde mig mycket				
	Kontakter i hela världen				
3a	Jag anser att jag har tillräckliga förkunskaper för att vara med i projektet?	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
	(t ex språk, data, kunskap om landet, projektet)	11	9	2	
	Synpunkter/kommentarer:				
	Jag fick lära mig lite Franska				
	Estniska, fick lära lite grann				
	Kunde inte språket, franskan var svår.				
	Vet ej - Jag har inte kommit iväg ännu				
	Engelskan kunde varit bättre.				
	Jag kunde mura och bygga det fick projektet användning för				
	Saknade inget / Allt var bra förberett				
3b	Jag anser att det första informationsmötet med Anna var bra.	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
		15	5	1	
	Trevlig, hon var lätt att prata med				
	Hon fängade min uppmärksamhet med en gång, förklarade allt, var otroligt trevlig				
	Det var bra information om de olika länderna och hur Iter samarbetar.				
	Jag fick den information jag behövde, inget tjafs.				
	Jag kom ju iväg !				
	Hon är trevlig/				
	Jag fick svar på alla mina frågor/ Det var inspirerande, jag blev sugen på att åka/				
3c	Jag anser att nätverksmötet var bra (föräldrar, soc.sekr)	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
		10	6	2	1
	Det var väl bra men tråkigt och jobbigt				
	Soc.sekr och Af kom inte, vilket hade gjort mötet bättre.				
	Mamma blev lugnad				
	Jag hade inget nätverksmöte				
	Mamma och hennes man fick svar på sina frågor. Allt blev lunare och tryggare.				
	Min pappa var med, det var jättebra.				
	Det var jättebra, alla var med, mamma, socialen min handledare. Bra att alla förstod vad jag skulle åka iväg på.				

	Mina föräldrar var inte med, fick inte för mig. Alla var med! Jättebra, mina föräldrar blev lugna det kändes mkt enklare att kunna åka Jag fick hjälp att ställa de frågor jag behövde Det var bra för att lugna mina föräldrar Flummigt, det fanns inte så mycket att säga, kändes onödigt Hade ej någon				
3d	Jag anser att språklektionerna var bra	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
		13	5	2	
	Fick även språklektioner (franska) i landet som jag åkte till. Engelska, estniska Franska. Fick bara en lektion (sjuk) hade velat ha mer. Franska utbildning dåligt läraren åkte iväg på semester Engelska jättebra Hade franska och engelska Franskalektionerna var bra Mycket bra. Jag fick både engelska och franska i Sverige och sedan ännu mer franska i Frankrike. Gick bara på en lektion i engelska. Engelska 1-2ggr. Var sjuk. Tyckte inte jag lärde mig något nytt! Var bara med på 30-40%. Lyxigt med privatlärare De lektionerna vi fick i Estland var bra De var bra, jag lärde mig franska där nere Jag hade inga (2) De var mycket bra Lite ensamt med privatlektioner				
3e	Jag anser samtalskontakt med Lasse/Emma fungerade bra innan resan	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
		15	4		1
	Kontaktpersonen är väldigt bra och förstående. Jag bytte kontaktperson, då blev det sämre Bra och meningsfullt att träffa honom/henne Jag fick alltid svar, kontaktpersonen ställde alltid upp när jag hade frågor Vi har pratat om allt! Om jobb, studier, privat. Kontaktpersonen får 10! Vi kommer väldigt bra överens. Fixade praktiken, var med på AF. Kontaktpersonen har gjort väldigt mycket bra för mig ! Vi pratade väldigt mycket om allt jag undrade över Det funkade inte så bra. Han sa inte helt som det va, slätade över sa att allt skulle vara bra men stämde inte riktigt. De lyssnade på vad jag sa, tog mig på allvar, bagatelliserade inte Han var jättebra, lätt att få tag på.				
3f	Jag tycker att den förberedande resan fungerade bra	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
		9	2	1	
	Riktigt bra. Kunde kolla hur det var där. Det kändes tryggt med att ha rest dit. Jag var sjuk innan och under resan Jag var väldigt nervös Fick kalla fötter. Blev deprimerad, började med missbruk igen Var inte iväg på förberedande resa (3) Vi var i Estland 2 dagar. Jättebra! Vi besökte dagis, hostelet vi skulle bo på, träffade min handledare där. Kändes bra och tryggt. Ja, absolut.				

	Bra med introduktionsbesök på dagiset.				
	Var inte på den men det hade nog varit bra men hade nog varit bra eftersom jag åkte hem efter en månad				
	Hade ej någon/ Gjorde ingen/ Var ej på detta/				
	Jag fick mer förståelse för volontärbetet och projektet. Kände mig bättre förberedd.				
4a	Jag har fått en ökad tilltro till min egen förmåga/självkänsla	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
		8	10		2
	Ingen förändring.				
	Vet ej				
	Jag är mer öppen och vågar mer nu				
	Jag träffade människor jag aldrig sett förut				
	Jag har rest själv, lärt mig laga mat, städa.				
	Absolut. Att jobba i ett annat land, att resa dit, att se att man klarar det ökar självkänslan.				
	Känner att jag är mer aktiv!				
	Självförtroendet har inte ökat/Det har oftast varit bra ändå				
	Kände att jag behövde göra något på egen hand, jag klarade mig själv. Tur att träffa bra personer.				
	Känner att jag kan bli accepterad för den jag är				
	Har fått mer positiv livssyn, lärt mig franska				
	Ingen skillnad				
	Jag känner mig mer självständig, klarar mig själv, tvätta, städa ta hand om pengar				
4b	Jag har fått nya positiva vanor och livsmönster	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
		5	11	2	3
	Dricker inte alls längre. Jag har fått jobb, går upp på morgon.				
	Går upp på morgonen. Känner mig friskare, starkare, ej sjuk.				
	Jag har lärt mig att gå upp på morgonen och jobba.				
	Går upp om morgonen				
	Jag lagar mat och studerar nu. Det är lite svårt att studera på egen hand. Jag är ju inte med i någon klass. Det är individuella studier.				
	I Frankrike ville de inte att man skulle sitta framför datorn och leva sitt liv på internet.				
	De ville att jag skulle delta i gruppen.				
	Jag har fått nya rutiner. Jag går upp kl 7-8 varje dag. Jag sköter mina dagliga ärenden.				
	Jag börjar känna mig redo för att arbeta och ta del mer.				
	Jag har blivit lite bättre på att komma upp på morgonen.				
	Är närmare ett normalt liv nu (om det är bra ?).				
	Jag har haft struligt förlutet och detta fick mig att komma in på ett nytt liv				
	Vet ej, svårt att bedöma				
	Nu äter jag grönsaker och frukt vilket jag inte gjorde innan				
	Ja det har jag, jag har ju fått jobb via projektet				
	Det var för kort tid jag tycker det skulle varit 1 månad längre				
	Lärt mig laga mat och leva ensam utan att vara beroende av andra, att leva ett normalt liv				
4c	Jag har fått nya positiva kontakter och nätverk	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
		9	7	3	2
	Har lärt mig prata med nya människor. Bytt umgängeskrets				
	Familjen i Frankrike. Volontärerna i Frankrike, ungdomsledare				
	Alla man bodde i Frankrike kontakten med Anna				
	Jag har fått vänner i Frankrike. Får hjälp med kontakter på olika skolor.				
	Jag har lärt känna människor i Estland, på Krami. Detta tack vare att min kontaktperson är så driftig				
	Tror inte det?				

	Jag har lärt känna människor i många länder.				
	Jobbkamrater, kontakter på arbetsmarknaden/				
	Kontakt med volontärerna, har viss kontakt via Facebook fortfarande				
	Genom Facebook lite grann/ Ja, Lasse, Anna , Louise och min volontärkollega				
	Jag har kontakt med andra volontärer via Facebook, träffade även min tjej under volontärbetet				
	Jag har lärt känna andra volontärer samt Lasse och Anna				
	De jag träffade i Frankrike men även projektpersonalen				
4d	Jag känner mig mer aktiv och oberoende än tidigare	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
	Synpunkter/kommentarer:	8	6	4	1
	Lärde ut break-dance i Frankrike - det var kul.				
	Ja, jag planerar att åka till Frankrike igen Vill jobba mer som volontär.				
	Efter att jag kom hem från Estland har jag fått mycket dötid, men det kommer bli bättre då jag snart börjar min praktik.				
	Känner att jag är mer aktiv.				
	Ja, att jag tar del mer av samhället mer nu				
	Blev tråkigt i Frankrike blev sugen på att jobba				
	Känner mig mer oberoende nu				
	Jag har fått ordning på mitt liv				
	Jag har fått lust att göra mer, resa mer, känner att jag klarar mig själv.				

Innehåll					
5	Jag har lärt mig saker som jag kommer att ha nytta av i framtiden.	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
		9	10	3	
	Synpunkter/kommentarer:				
	Lite kunskap i det franska språket och även hur man tar sig fram i andra länder.				
	Har lärt mig mer engelska och kultur.				
	Jag har alltid känt att jag har ambitioner, funktionella, för min framtid (som fungerar)				
	Ja om dagis, öppna förskolan. Vill jobba med barn i framtiden.				
	Jag är bättre på engelska nu				
	Hur man kan använda ljud på mer än ett sätt. I Frankrike hade de stora horn som de blåste i, som det blev eko från bergen av.				
	Jag har blivit mer social, öppen, har lärt mig om människor att inte ta folk för givet				
	Jag har lärt mig laga mat, städa, praktiskt arbete som vedklyvning och kabeldragning.				
	Jag vet att jag nu klarar av att gå till en arbetsplats varje dag och att åka utomlands.				
	I framtiden vill jag bli hovslagare, vill börja på Komvux till hösten.				
	Jag har kommit närmare det etablerade samhället nu.				
	Matlagning, hantverk, renovering av hus, trädgårdsarbete				
	Personliga egenskaper, hur man träffar folk och hur man möter nya människor, bor tillsammans				
	gruppsykologi, att komma till nya platser, franska				
	Annorlunda situationer gör att jag har lärt mig mer om mig själv, har t.ex. inte jobbat med				
	barn förut.				
	Se andra länder				
	Att möta nya människor och lära känna andra kulturer				
	Jag har lärt mig mycket om andra kulturer och flera andra länder samt om Estland				
	Franska				
	Lära mig att lära, franska och att köra bil				
6	Jag har haft tillgång till lämplig utrustning (utrustning vid resa, data, telefon, böcker)	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
	Synpunkter/kommentarer:	13	6		
	Hade klarat mig utan dator.				
	Vet ej				
	Jag hade egen dator och telefon med. Det gick bra att ringa.				
	De hade inget Wifi utan bara en kabel till internet (endast en dator kunde ansluta i taget) vilket gjorde att man inte kunde sitta så länge vid datorn.				
	Min telefon hade bara svenskt SIM kort så det var dyrt att ringa hem.				
	Inte aktuellt, var inte i steg 2 (jobb utomlands) (3)				
	Ja dator				
	Allt jag behövde				
	Lexikon, bok om Frankrike, Jag hade allt jag behövde				
7	Jag är nöjd med det sätt projektet är upplagt på. (ansökan, antagning, introduktion, volontärstjänst, coaching, hemkomst)	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
	Synpunkter/kommentarer:	11	10		1
	Allt gick så snabbt.				
	Allt har varit bra.				
	Jättebra, inget fel på Iter. Det beror på mig att jag hoppade av.				
	Har inte åkt än				
	Jättebra, men den förberedande kursen i Estland hade inte behövts.				
	Lika bra.				
	Hur nöjd som helst/ skulle rekommendera en vän att åka				
	/Lite krångligt när vi kom hem, dålig uppföljning, hade velat ha mer info om de andra volontärerna				
	Bra att få ett Youth pass bra för Cv:t				
	Det har rullat på bra, allt funkade, jag kom ur det vanliga rulljansen, snabba ryck				

	Fick ingen information innan om Estland				
	Jag fick inte någon seriös kontakt med Peter/ Volontärstjänsten kunde varit längre, 3 månader helst				
	När jag kom hem tog allt bara slut. Jag hade velat ha mer uppföljning direkt efter om vad jag skulle göra sen. Fast sen kom ju i och för sig jobbet 6 månader senare				
Personal/Ledning/Organisation					
8	Jag är nöjd med min kontaktperson i projektet?	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
	Synpunkter/kommentarer:	18	3		1
	Kontaktpersonen har varit underbar				
	Jag fick byta. Gillar inte att byta kontaktperson				
	Kontaktperson i Estland var jättebra.				
	Kontaktpersonen har gått att prata med, det kändes viktigt.				
	Kontaktpersonen har varit mycket bra				
	Kontaktpersonen har hjälpt mig mycket, var med i Frankrike, har hjälpt mig med kontakter till skolan mm.				
	Han/hon har verkligen varit bra, driftig och framåt.				
	Personkemin kunde varit bättre				
	Det var skönt att veta att han fanns, jag ringde dem några gånger när det kändes jobbigt				
	Projektpersonalen var mycket hjälpsamma de fick mig att komma igång.				
	Min kontaktperson brydde sig verkligen , lyssnade, var mycket mer än handledare				
	Det var tydligt och lättamt vi kom överrens bra				
	Jag fick all hjälp jag behövde, hälsade på mig				
	Peter var fantastisk och hjälpte mig mycket, Han brydde sig och hörde av sig hälsade på, och hjälpte mig att få jobb				
9	Jag är nöjd med innehållet i den förberedelse jag fått?	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
	Synpunkter/kommentarer:	13	6	1	1
	Jag har inte fått tillräcklig information, men har ju inte åkt än				
	Jag skulle vilja ha en bättre presentation av stället i Frankrike. Hur det ser ut, personer som jobbar där, tider, rutiner. Jag har ont i knän, rygg, så känner mig orolig för hur det ska gå i Frankrike				
	Bra nätverksmöte och information.				
	Väldigt kort, blev bråttom.				
	Förväntningarna på sysselsättningen i Frankrike stämde inte				
	Det var inte så mycket förberedelse				
	Det finns inget mer som jag skulle behövt				
	Det har varit lättillgängligt, öppet och bra				
10	Det har varit lätt att samarbeta med projektets personal ?	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
	Synpunkter/kommentarer:	17	2	1	
	Alla har varit lätta att prata med				
	Det känns att de är vana, öppna och har lätt att möta människor				
	De var superbra				
11	Jag kände mig respekterad och hade god kontakt med andra volontärer utomlands?	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
	Synpunkter/kommentarer:	11	6	2	
	Jag har fortfarande lite kontakt med dom andra volontärerna på Facebook.				
	Lite då och då på Facebook.				
	Blev bestulen på 50 €. Vi var 6 i mitt rum och 15 på hela huset. Lite som Big Brother känsla.				
	Åkte aldrig iväg. (3)				
	Ledarna var både snälla och stränga - det var bra. En annan volontär klagade och				

kritiserade mycket.				
Jättebra människor allihopa.				
Gemenskapen var som en stor familj, man kände en trygghet				
/Var den enda tjejen, de andra hade en skev kvinnosyn				
Ingen kontakt med någon längre/ Det fanns andra volontärer som var lite konstiga, blev en konflikt,				
Ledarna var bra men ibland hade de för höga krav(vi gjorde trädgårdsarbete, byggander, kök)				
Det skulle vara mer introduktion och lära-känna-varandra övningar i början				
Inte bra i Frankrike, andra volontärer tog droger, ledarna var oansvariga vilket gjorde att jag				
åkte hem efter en vecka.				
Ledaren i Estland var jättebra				
Det var en otroligt bra grupp, alla kompletterade varandra, acceptans, lätt att lösa konflikter				
Jag kommer åka tillbaka till Frankrike för att göra ytterligare en volontärperiod				
(de flesta har haft kortare kontakt med andra volontärer via Facebook direkt efter lägret				
- intervju. anm.)				

Förväntat resultat

12	ITER har hjälpt mig att ta fram en skriftlig personlig plan för framtiden?	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
		4	10	2	5
	Synpunkter/kommentarer				
	Först jobbade jag och nu ska jag börja läsa på Folkhögskola.				
	Intresset för att bli ledare har ökat.				
	Vi har inte börjat prata framtid än. Jag kommer inte alltid ihåg vad som bestämts. Jag saknar något nedskrivet.				
	Jag har ingen skriftlig plan men jag vet att jag ska studera nu och sen ska jag åka till Frankrike.				
	Jag har en muntlig plan inte skriftlig. Den är tydlig.				
	Inte någon skriftlig HP.				
	Ingen skriftlig - AF plan				
	Ej skriftlig/ Den var skriftlig/ Har fått stöttning men ingen skriftlig plan				
	Det var lite suddigt/ Ja de har hjälpt mig jobba fram framtidsplaner men ingen skriftlig				
	Ej skriftlig				
	Det hade jag men ej skriftlig				
13	Tillsammans med handledare gör jag uppföljning/förändring av min personliga plan.	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
	(kontaktperson besök, telefon)	5	8	3	5
	Synpunkter/kommentarer:				
	Ska träffa min kontaktperson, prata om min fortsättning, om jag ska arbeta eller gå i skola				
	Inte så mycket den senaste tiden men hoppas på fler (skriftlig saknas)				
	Vi träffas och pratar mest				
	Ja och då kom jag fram till att jag ville börja plugga på Komvux				
	Planen är muntlig.				
	Visserligen muntlig.				
	Fortfarande en muntlig plan - AF lägger plan.				
	Engagerade sig jättemycket och motiverade mig				
14	Mitt deltagande i projektet har ökat mina möjligheter att få ett arbete.	Stämmer mycket bra	Stämmer bra	Stämmer mindre bra	Stämmer dåligt
	Synpunkter/kommentarer:	6	10	3	2
	Vill jobba med barn i framtiden.				
	Jag har fått meriter nu.				
	Jag har fått meriter, arbetslivserfarenhet och snart gymnasiebetyg.				
	Jag har fått positiva referenser. Ska studera på Folkhögskola i januari.				
	Jag tror det men vet inte riktigt än				

	Jag har fått jobb. Vet inte riktigt än svårt att bedöma Jag ska skriva in saker jag gjort i mitt CV. Jag har fått ett Youth pass som jag tror är värdefullt. Allt bidrar till att det ser bättre ut nu. Jag vill utbilda mig till hovslagare och starta eget företag. Tror att en referens från projektet kan vara bra. Jättebra referens. Jag har fått ett Youth pass. Jag har jobb nu Projektet hjälpte mig att komma igång. Fick projektanställning via Iter Framförallt kan jag visa upp andra erfarenheter, att man är en initiativtagande person Tror det, med det jobb jag har nu hade jag ordnat redan innan ITER Bra för min CV, det är en merit att ha jobbat som volontär Har inte fått någon hjälp alls Detta ökar mina chanser att få jobb Min kontaktperson hjälpte mig med jobbet Absolut. Jag har fått många bra erfarenheter. När arbetsgivaren ser att jag gjort volontärtjänst så Har fixat arbete själv				
15	Min livssituation har förändrats på följande sätt	Förbättrats mycket	Förbättrats något	Försämrats något	Försämrats mycket
	Synpunkter/kommentarer:	8	12		
	Jag har ett referensboende och ett jobb och det hade jag inte innan. Jag har eget boende, jobb, skola nu ! Jag har blivit mer självständig Jag har fullt upp. Har ett jobb, det händer mycket. Tränar. Det är bättre när man har saker att göra. Det viktigaste är att jag fått jobb. Har dock haft ont i magen ibland så har fått gå hem. Min motivation att gå upp morgonen har ökat, mitt driv framåt har ökat. Jag kan resa utomlands, laga mat och städa nu. Jag kommer att få lägenhet och ett praktikjobb. Kommer att känna mig som en vanlig människa! Då ökar chansen att få jobb. Har faktiskt lite mer kraft nu ! Hade inga förväntningar. Jag blev lite bättre. Ur normsynpunkt har jag kommit närmare samhället nu. Jag har mer struktur på mitt liv nu, innan kunde jag aldrig planera framåt Jag hade inte det s.k. Svensson livet tidigare det är skönt att ha det ordnat i livet Att jag vågar ta egna initiativ, känner mig modigare, jag klarar av mer Träffade min kille genom projektet, jag har förändrats som person. Mer insikt om mig själv hur jag kan uppfattas. Jag är mer reserverad nu dock vet inte varför. Det var ändå roligt att komma iväg roligt att få se något Känner mig mer positiv, allt är inte så himla viktigt, att jag får vara hemma och bara vara är OK Iter har fått mig att varva ner Tidigare satt jag bara hemma och spelade. Nu fick jag göra något, jag kom igång. Jag har fått mer driv, mer förståelse Jag är nöjd med den plats jag hittat i livet just nu Jobbet jag fått är bra Jag har fått jobb, flickvän, allt känns jättebra				

Sammanfattning

		Mycket bra	Bra	Mindre bra	Dåligt
16	Mitt helhetsintryck av projektet är..	12	9	1	
	Allt bra, förberedelserna, resan och jobbet.				
	Bra innan, under och efter.				
	Allt kan bli bättre, men detta är grymt bra.				
	Jag vet inte om jag kommer använda erfarenheterna, har ju inte åkt än				
	Jag känner att det är bra så långt men jag har ju inte varit utomlands än.				
	Själva resan var så bra, att få möjligheten att åka ut i världen				
	Jag har fått åka utomlands, har lärt mig franska och blivit bättre på engelska.				
	Allt har blivit som det först presenterades. Jag strävar framåt. Det känns att jag kommit igång med mer på 2 månader än jag tidigare gjorde på 7 år!				
	Detta har gett mig en erfarenhet som stärker mig lite i livet.				
	Har blivit mer aktiv!				
	Det har fått mig vänt lite till mot det (etablerade) samhället.				
	De har hållit allt de lovat, förberett mig, hjälpt mig där borta. Jag är egentligen väldigt kräsen och ändå har jag inga klagomål.				
	Bästa upplevelse jag någonsin haft. Kan stolt säga att projektet får högsta betyg				
	Tycker det är en fantastisk möjlighet att åka utomlands. Man växer så mycket genom att få åka iväg på detta viset. Man lär känna andra kulturer. Man ser värdet av vilka möjligheter det finns.				
	Har fått lära mig fler språk. Har blivit mer självständig				
	Det kändes lite snurrigt ibland, alla hade inte full koll. Vi var liten grupp det skulle varit fler volontärer				
	Trygg i att ha fått chansen. Det känns som att ITER har ett genuint engagemang för ungdomar.				
	Detta var det bästa i mitt liv, att åka till Frankrike.				
	Vi blev behandlade som barn ibland under volontärsarbetet. De kunde gett oss lite mer ansvar				
	Jag skulle vilja jobba mer praktiskt. Det var många möten som var tråkiga.				
	Vi var på dagiset för kort tid.				

Övriga synpunkter och kommentarer

Vad gjorde du innan ITER?

Jag var arbetslös. (3)

Ingenting

Jag gjorde ingenting.

Passiv framför datorn. Förberedde gymnasiet.

Arbetslös 4 månader, innan det Park o Natur.

Pluggade på Komvux, olika kurser

Jag var på behandlingshem.

Arbetslös, gick på soc.bidrag (2)

Det bästa med Iter var:

Innan hade jag ingenting. Nu har jag jobb och lägenhet. Jag får prova på olika saker.

Iter har ändrat mitt liv extremt mycket. KRIS har betytt mycket för mig.

Allt har blivit bättre ! Men de tre dagarna i skogen var jobbiga.

Jobbet och Frankrike-resan. Jag bodde i en familj 1 vecka (de skulle fler göra som kommer hit) Jag har kommit ur "boxen" mer nu.

Det bästa var själva resan, dagiset jag jobbade på och yrkeserfarenheten.

Jag vill läsa på folkhögskola nu - barn & ungdom !

Jag skulle definitivt rekommendera en kompis att åka.

Jag skulle velat haft det lite annorlunda. Jag fick byta kontaktperson vilket gjorde att jag fick problem. Blev osäker.

Att man får miljöombyte och att få göra nya saker

Att träffa kontaktpersonen, samtalen med honom/henne

Volontärresan. Allting vara bara jättebra

Att få hjälp med hur jag ska gå tillväga med studierna, inspiration, kontakter. Jag vill fortsätta med volontärbete!

Jag kände mig väldigt trygg i Estland, lite som i en bubbla. Trodde jag skulle få se

mer av samhället.				
Få chansen att komma utomlands och jobba.				
Personalen.				
Bra idé med volontärarbete.				
Resan har lärt mig , det är något helt nytt. Man får en helt ny bild				
Det är roligt att komma hem också Jag hade gärna rekommenderat en kompis att åka				
Det ändrade mycket i mitt liv något jag kan berätta för mina barn.				
Otroligt glad att jag fått denna chans. Projektgruppen har varit flexibel och				
Projektet har varit otroligt stöttande! Projektet är super.				
Hoppas att andra får den här chansen också.				
Kontaktpersonerna är fantastiska jättehärliga människor och handledaren i Estland				
Jobbet och min kontaktperson				
Jag ska läsa upp mina betyg på Komvux i höst				
Är väldigt nöjd med personalen, de är bra människa så otroligt duktiga				
och hjälpsamma.				
Alla nya människor man träffat				
Jobbet och min flickvän. Jag rekommenderar verkligen andra att åka iväg på detta				
Deltagarna från andra länder				